

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 0651-74000 ΦΑΞ: 0651-79286

ΕΤΟΣ ΚΑ'

ΑΡ. ΦΥΛ. 237

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1998

1998: ΑΡΧΗ ΜΙΑΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ;

Η έμφαση στο ερωτηματικό του τίτλου. Ερωτηματικό υπαρκτό και δικαιολογημένο, νομίζουμε.

Η χρονιά, που μόλις έφυγε, θα μπορούσε (πιστεύουμε) να ήταν πιο εποικοδομητική κι ελπιδοφόρα για τις διαφαινόμενες προοπτικές ανазωογόνησης του Ζαγοριού. Σημαδεύτηκε αυτή η χρονιά, ως γνωστό, από την πολυσυζητημένη Διοικητική μεταρρύθμιση, που πήρε το όνομα «Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ».

Το είπαμε και το ξαναλέμε: **Οι Ζαγορίσιοι δεν σταθήκαμε στο ύψος των περιστάσεων**, ώστε να εκμεταλλευτούμε όσο γίνεται πιο θετικά και αποτελεσματικά την καινούρια κατάσταση που διαμορφώνεται για τα χωριά μας κι ολόκληρο το Ζαγόρι.

Τώρα και εκ των υστέρων, όλοι μας, σχεδόν, (αγουροξυπνημένοι), θυμηθήκαμε και... «χτυπιόμαστε» για τον διαμελισμό του Ζαγοριού, με απώτερο (φοβούμεστε) και πάλι σκοπό την εξασφάλιση... στρατηγικών θέσεων και επιχειρημάτων **για την αντιπαράθεση και ρήξη**, που δυστυχώς βλέπουμε να έρχεται με τις εκλογές του Οκτωβρίου. Και για την οποία τίποτε δεν κάναμε κι ούτε θέλουμε να κάνουμε για να αποφευχθεί... Έτσι —το ξαναλέμε— στο γεωγραφικό διαμελισμό θα προστεθεί κι ο ψυχικός, **αν αφήσουμε να εμφυλοχωρήσουν δοκιμασμένες τακτικές και νοοτροπίες**, όπως ο τοπικισμός, οι προσωπικές επιδιώξεις και το χειρότερο ο κομματικός εναγκαλισμός μέσα στον οποίο ασφυκτιά η Τοπική

Αυτοδιοίκηση και δη σε περιοχές σε πολύμορφη κρίση, όπως το Ζαγόρι. «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», έπαλξη ολόκληρου του Ζαγοριού (Ανατολικού, Κεντρικού, Δυτικού), θα σταθεί αντίθετο σε μια τέτοια αρνητική προοπτική. Θα ευχόμαστε **(κι αυτή είναι η θέση μας)**, αφού δεν κατορθώσαμε ν' αποφύγουμε **το γεωγραφικό διαμελισ-**

της πρότασης αυτής. Ξέρουμε, ακόμα, πόσο δύσκολο είναι να φτάσεις κι από την πιο ωραία και σωστή θεωρητική άποψη, στην υλοποιήσιμη πράξη. **Αλλά και πιστεύουμε πως όταν θέλουμε, όλα γίνονται.** Αν σωστά αγαπούμε τον τόπο μας, **αξίζει να προσπαθήσουμε τα δύσκολα.**

Και τότε, ίσως, **το 1998 να είναι** πράγματι «η αρχή μιάς νέας προοπτικής για το Ζαγόρι», χωρίς το βασανιστικό ερωτηματικό του τίτλου.

Ας έχουνε οι θέσεις μας αυτές την έννοια των ευχών μας για **το 1998, προς όλους τους Ζαγορίσιους.** Κι ας ψάλλουμε χαμηλόφωνα μαζί μ' εκείνον τον Άγιο της Σκιάθου τον Παπαδιαμάντη: «**Ευλογημένος ο Ερχόμενος Χρόνος. Ευλογημένο το όποιο φορτίο του. Ευλογημένη η Μητέρα Αντίσταση και η σκέπη της Υπομονής.** Διότι «**Δεν έχουν τελειωμό τα βάσανα του κόσμου**»....

Το «Ζ»

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Την Κυριακή 8 Φεβρουαρίου 1998 και ώρα 11 π.μ.

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

θα κόψει την πίτα του

στο κέντρο «Λιθαρίτσια».

Καλούνται οι συνδρομητές

κι όλοι οι Ζαγορίσιοι

να τιμήσουν την εκδήλωση.

Το Δ.Σ. της Ι.Α.Ε.Ζ.

σμό, να αποφύγουμε, τουλάχιστον, τον δεύτερο και τον χειρότερο: **τον ψυχικό διαμελισμό.** Θα ευχόμαστε, δηλαδή, **και στους τρεις Δήμους του Ζαγοριού να βλέπαμε ενωτικά σχήμα** τα και διαδικασίες, με μόνο έμβλημα και σημαία **το Ζαγόρι και την προκοπή του και τίποτε παραπέρα.**

Ξέρουμε, πως πολλοί θα ...μειδιάσουν για το αφελές και ανέφικτο

Το 1997, έφυγε παίρνοντας μαζί του στον κόσμο της λήθης, όμορφα και άσχημα, ευχάριστα και δυσάρεστα, χαρές και λύπες.

Στο ξεψύχισμά του, όμως, πήρε μαζί του, συντροφιά κι έναν Μεγάλο και Ωραίο Ζαγορίσιο: **Το ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ.** Σ' Αυτόν αφιερώνεται, σχεδόν ολόκληρο τούτο το πρώτο τεύχος του 1998. **Ελάχιστη τιμή στη μνήμη του, που δεν θα σβήσει ποτέ.**

Η Σ.Ε.

ΣΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ

(Εορταστικά Ημερολόγια, Ευχετήριες κάρτες, νοσταλγικοί και ευχετήριοι στίχοι)

Τέλειωσαν και οι φετινές γιορτές. Το Χριστουγεννιάτικο δέντρο στα Γραφεία μας ξεστολίστηκε. Στους τοίχους, όμως, και στα ράφια των βιβλιοθηκών μας, κρεμασμένα Ημερολόγια και σκόρπιες ευχετήριες κάρτες, από Πολιτιστικούς φορείς και ομοειδή, με «Το Ζαγόρι μας»,

Το ημερολόγιο της Αδελφότητας Βίτσας Ζαγορίου

περιοδικά απ' όλη την Ελλάδα. Ανάμεσά τους και πολλών Ζαγορίσιων Πολιτιστικών Συλλόγων, που βέβαια μάς ευχαριστούν ιδιαίτερα.

Αναφερθήκαμε, ήδη, στα αξιόλογα Ημερολόγια του «Συλλόγου των Καπεσοβιτών» και του «Συλλόγου Νέων Αρίστης». Φέτος, όμως, η

ευχάριστη έκπληξη μάς ήρθε από την «Αδελφότητα Βίτσας Ζαγορίου», με το υπέροχο επιτραπέζιο ημερολόγιο της, με 12 έξοχες παλιές φωτογραφίες από την κοινωνική και πολιτιστική ζωή του χωριού στα χρόνια της ακμής του, σωστά σχολιασμένη η κάθε μια.

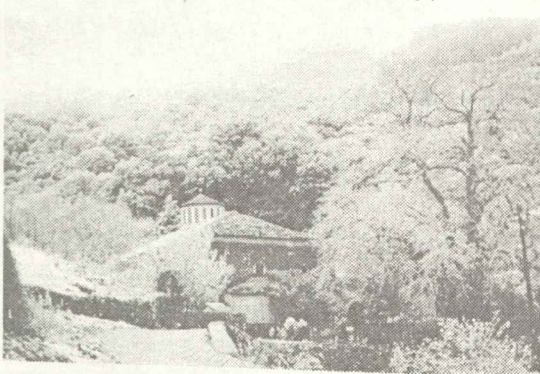
Επίσης όμορφο και φροντισμένο και το ημερολόγιο του «Ορειβατικού Συλλόγου Λαϊστάς», με παλιές και σύγχρονες φωτογραφίες του χωριού. Αξίζει η συλλογή αυτών των ημερολογίων, γιατί αποτελούν κομμάτια από την ιστορία και την παράδοση των χωριών μας.

Πολύ όμορφη (όπως κάθε χρόνο άλλωστε) και η ευχετήρια κάρτα του «Συλλόγου Μονοδενδριτών και φίλων του Βίκου», με τη Μονή της

Η κάρτα του Πολιτιστ. Συνδέσμου Ζαγορίσιων

Αγίας παρασκευής πνιγμένη μέσα σ' ένα όργιο χρωμάτων, που μόνο η απαράμιλλη φύση του Βίκου μας, μπορεί να ζωγραφίσει (κρίμα που σε

Αϊ-Θανάσης Κ. Σουδενών

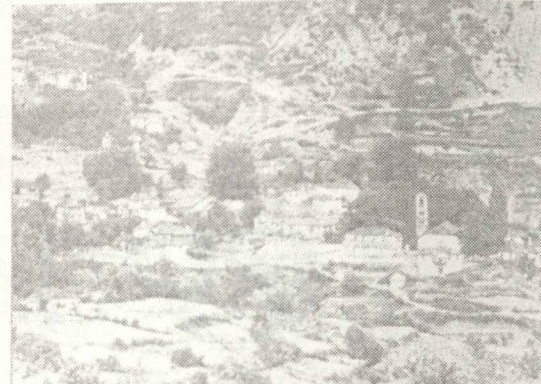
απορρόμηση ανατύπωση, θάχανε όλη την ομορφιά της). Όμορφη και η κάρτα της «Αδελφότητας Κάτω Σουδενών» στην Αθήνα με το χιονι-

ΕΥΧΕΣ

Ο Εκπολιτιστικός - Εξωραϊστικός Σύλλογος Σκαμνελίου - Ζαγορίου, εύχεται στους συγχωριανούς μας που δεν ήρθαν στο χωριό μας τις γιορτές

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΧΡΟΝΟ

ΕΚΠ/ΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Η πλατεία της Λαϊστάς όπως ήταν πριν τον πόλεμο
σμένο Αϊ-Θανάση, καθώς κι εκείνη του «Πολιτιστικού Συνδέσμου Ζαγορίσιων», με το τρίτο-ξο γεφύρι μας, σε ζωγραφιά.

Δεν μπορεί παρά να μας χαροποιεί το γεγονός, που «Το Ζαγόρι μας», γίνεται όλο και περισσότερο δέκτης και κοινωνός των φιλότιμων και φιλόδοξων προσπαθειών των πολιτιστικών φορέων μας, που ποικιλόμορφα εκφράζονται.

Τους ευχαριστούμε όλους και τους στέλνουμε κι εμείς τις ευχές μας, για ένα δημιουργικό 1998.

Το «Ζ»

ΕΥΧΕΣ

Χρόνια πολλά, Καλή Χρονιά, νάσαι καλά

Να ξέρεις πάντα πως σε συλλογέ-
μαι

Κι οι δρόμοι μας αν τράβηξαν ξεχω-
ριστά

Εγώ στις θύμησης της νιότης μου
πλανιέμαι.

...

Καλή Χρονιά, νάσαι καλά, Χρόνια
Πολλά

της χρονολησμονιάς, γκρεμώ τους
τοίχους.

Στους λογισμούς μου βάζω κατά-
σπρα φτερά

και σου τους στέλνω με τους παιδι-
κούς μου στίχους.

...

Χρόνια Πολλά, νάσαι καλά, Καλή
Χρονιά

Πόνος ποτέ εσένα μη σ' αγγίζει.

Ποτέ μη νοιώσεις στη ζωή σου πα-
γωνιά.

Το γέλιο από τα χείλη σου ποτέ μη
λείπει.

Βλάσης Ταξιάρχης

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Στις αρχές Δεκέμβρη μας ξάφνιασε ευχάριστα για μια ακόμα φορά με την αποστολή του τελευταίου του πονήματος «Τα Γιάννινα στον πόλεμο του '40-'41» για τη βιβλιοθήκη του περιοδικού μας.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Γιάννη Νικολαΐδη, το Ζαγόρι μας
Σεμινάρι, 1998

ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ
ΤΟΥ 1940-41

(Συμβολή)

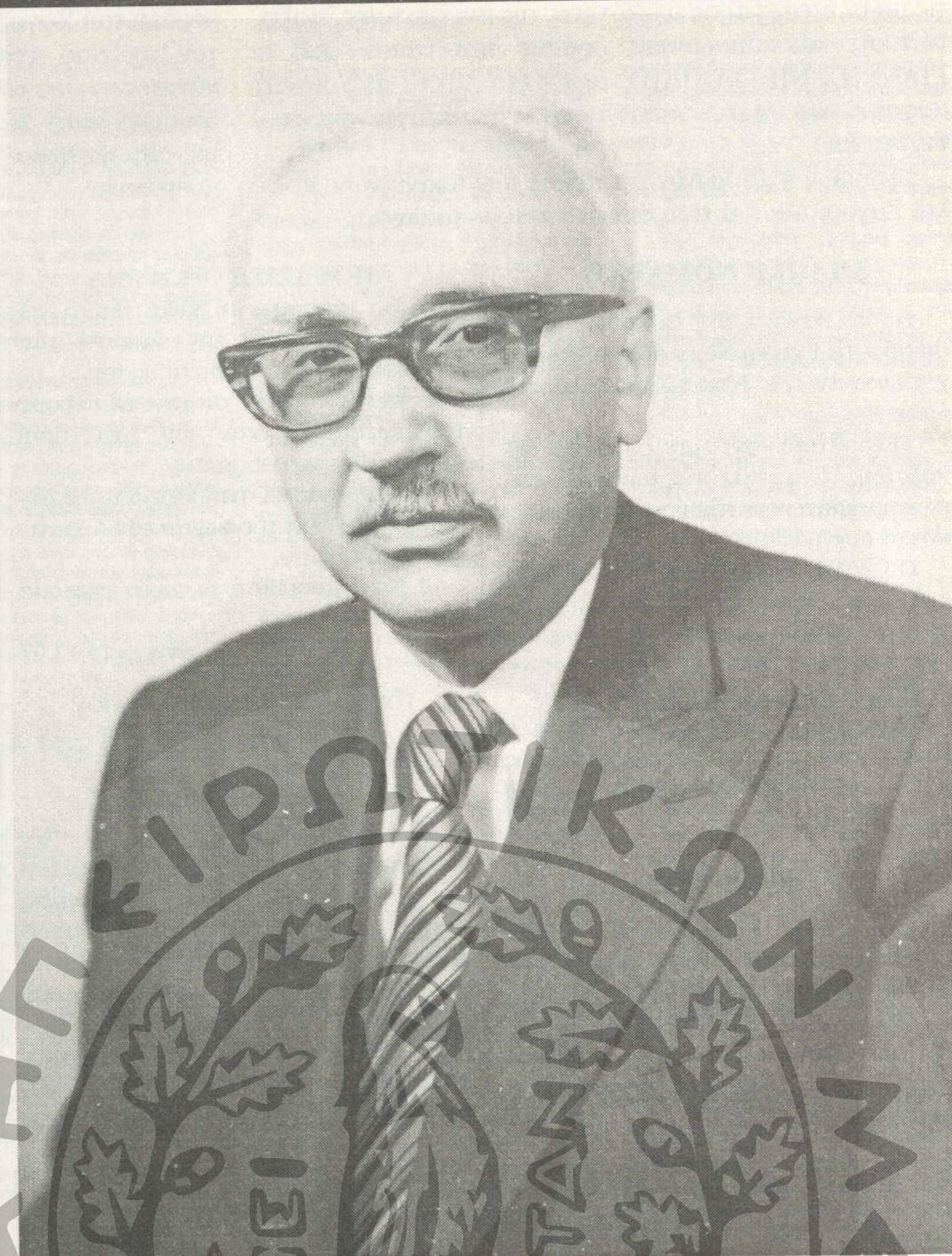
Πιστεύαμε πως με την έκδοση και του τελευταίου 10ου τόμου του μεγαλειώδους έργου του «Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου» θα αποφασίζε να ξεκουραστεί. Αλλά άνθρωποι σαν τον Γιάννη Νικολαΐδη που κάνανε ολόκληρη τη ζωή τους ένα ατέλειωτο πνευματικό γεννοβολήμα δεν βολεύονται στην απραξία.

Λίγες όμως μέρες αργότερα μας ξάφνιασε και πάλι, δυσάρεστα όμως τη φορά αυτή. Το άγγελμα του θανάτου του στις 16 Δεκεμβρίου, μας συγκλόνισε και μας άφησε άφωνους.

Από τα ιδρυτικά μέλη της ΙΛΕΖ και του περιοδικού, ο Γιάννης Νικολαΐδης στάθηκε ο πολύτιμος δάσκαλος για την ταπεινή Συντακτική Επιτροπή του και συνεχής τροφодότης των σελίδων του με την απαράμιλλη γραφίδα του.

Με το χαμό του νιώθουμε λίγο σαν να ορφάνεψε μαζί με το Ζαγόρι και «Το Ζαγόρι μας».

Έφυγε στα 80 του χρόνια τιμημένος απ' όλους και καταξιωμένος.

1917 - 1997

Αφησε πλούσια πνευματική κληρονομιά, που θα τιμάει πάντα το Ζαγόρι μας, τα Γιάννινα, την Ελλάδα ολόκληρη.

Ηχούν προφητικά και υποψιασμένα τα λόγια του με τα οποία έκλεισε την ομιλία του στην εκδήλωση τιμής από τον Δήμο Ιωαννιτών «Δεν ξέρω πόσο χρόνο έχω ακόμα μπροστά μου, αλλά με όσες δυνάμεις μου απομένουν θα δώσω τις ύστατες μάχες, μικρή συμβολή

στην πνευματική ζωή και την ιστορία της πόλης μας».

Δυστυχώς ο χρόνος που είχε μπροστά του ήταν μόνο δυό μήνες. Αλλά κι αυτές τις εξήντα τελευταίες μέρες τις αξιοποίησε ως την «ύστατη στιγμή» στην έπαλξη της πνευματικής προσφοράς στον τόπο του.

Ασφαλώς και θάνατι αιωνία και άσβεστη η μνήμη του.

Η Συντακτική Επιτροπή

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Ένας ακόμα μεγάλος Ζαγορίσιος έφυγε από κοντά μας

Στις 16 του Δεκέμβρη, του χρόνου που πέρασε, μια από τις μεγαλύτερες προσωπικότητες της πνευματικής, πολιτιστικής και κοινωνικής δράσης του τόπου μας ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ έφυγε για πάντα από κοντά μας σε ηλικία 80 ετών πάνω ακριβώς στο απόγειο της επιτυχίας του.

Σύσσωμη η κοινωνία της πόλης των Ιωαννίνων, πολλοί Ζαγορίσιοι και εκπρόσωποι πνευματικών και άλλων

φορέων με άπειρη θλίψη συνόδεψαν τη σορό του μεγάλου βάρδου του Ζαγορίου στην τελευταία του κατοικία από τον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Κοπάνων Ιωαννίνων. Ο θάνατος του συγκλόνισε όλους μας. Δεκάδες ψηφίσματα δημοσιεύτηκαν στον τοπικό τύπο για τον εκλιπόντα. Επίσης εκφωνήθηκαν επικήδειοι λόγοι τους οποίους και δημοσιεύουμε.

Η Σ.Ε.

ΔΗΛΩΣΗ ΝΟΜΑΡΧΗ

Για το θάνατο του εκπαιδευτικού - συγγραφέα Γιάννη Νικολαΐδη ο Νομάρχης Ιωαννίνων κ. Νίκος Ζαμπταλάς δήλωσε:

«Έφυγε από κοντά μας ο Γιάννης Νικολαΐδης. Ένας εκλεκτός των ηπειρωτικών γραμμάτων με πλούσιο εκπαιδευτικό και συγγραφικό έργο.

Ο Γιάννης Νικολαΐδης, με το παράδειγμα του ακάματου εργάτη του πνεύματος, του αφοσιωμένου στις ιδέες και την υγιή πατριδολατρία γαλούχησε γενιές ολόκληρες συμπατριωτών μας.

Έργο του μνημειακό «Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου» θα θυμίζει σ' όλους μας την ευγενική του μορφή στο πέρασμα του χρόνου».

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ιωαννιτών, με αφορμή το θλιβερό άγγελμα του θανάτου του δασκάλου, ιστορικού και συγγραφέα ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ, επιφανούς τέκνου της πόλης μας, την οποία αγάπησε και υπηρέτησε με όλες τις δυνάμεις του.

ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Να εκφράσει τη βαθιά του θλίψη και να μεταφέρει τα ειλικρινή του συλλυπητήρια στους οικείους του.

2. Να καταθέσει στεφάνι εκ μέρους του Δημάρχου και του Δημοτικού Συμβουλίου στη σορό του.

3. Να παραστεί στην κηδεία του ο Δήμαρχος και αντιπροσωπεύει του Δημοτικού Συμβουλίου.

4. Να δημοσιεύσει το παρόν ψήφισμα στον τοπικό τύπο.

Ιωάννινα 16.12.97

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΩΤΙΤΣΑΣ

ΨΗΦΙΣΜΑ

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, μετά τη θλιβερή αγγελία του θανάτου του ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ συνήλθαν σε έκτακτη συνεδρίαση και απεφάσισαν ομόφωνα:

1. Εκτιμούν ότι ο Ιωάννης Ν. Νικολαΐδης από τα εκλεκτά στελέχη της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών υπήρξε από

τα ιδρυτικά στελέχη του Ιδρύματός μας, μέλος, εταίρος και γενικός γραμματέας της επί σειρά ετών, προσέφερε πολυτίμες και ανεκτίμητες υπηρεσίες και στην Εταιρεία και στην Ήπειρο ως εκπαιδευτικός, συγγραφέας και λογοτέχνης και συνέτεινε με την πνευματική του δραστηριότητα στην πολιτική ανέλιξη και προβολή της Ηπειρωτικής κληρονομιάς.

2. Εκτιμούν την αριμονική, ουσιαστική και γόνιμη συνεργασία με την ΕΗΜ από της ιδρύσεώς της για την επίτευξη κοινών στόχων και πολιτιστικών επιδιώξεων.

3. Εκφράζουν τα θερμά συλλυπητήρια στην κόρη του Ελευθερία και λοιπούς συγγενείς.

4. Να παραστούν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου στην κηδεία του.

5. Να εκφωνήσει επικήδειο λόγο ο Πρόεδρος της Εταιρείας.

6. Να καταθέσουν στεφάνι στη σορό του εκλιπόντος.

7. Να διαθέσουν το ποσό των εκατό χιλιάδων δραχμών (100.000) στην Ιερά Μονή Δουραχάνης.,

8. Να αργήσουν τα γραφεία της Εταιρείας επί διήμερο.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Η Συντακτική Επιτροπή, ευχαριστεί θερμά την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ για τη γενναιοδωρη προσφορά των 100.000 δραχμών, υπέρ των σκοπών του περιοδικού μας, στη μνήμη του αείμνηστου πατέρα της ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ.

Ευχαριστεί επίσης για τη δωρεά μιας σειράς των 10 τόμων του μεγαλειώδους έργου του «ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ» (1914-1940), η οποία και θα δοθεί ως δώρο στον τυχερό της Βασιλόπιτας του περιοδικού (στις 8 Φλεβάρη, Κυριακή στα «Λιθαρίτσια»).

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Επικήδειος από τον Δήμαρχο Ιωαννίνων

κ. Λευτέρη Γκλίναβο

Αείμνηστέ μας Γιάννη Νικολαΐδη

Είναι βαρύ το χρέος μου, ως Δήμαρχος της πόλης μας, να σου απευθίνω τον τελευταίο αυτό χαρτερισμό.

Ο αφνίδιος θάνατός σου, σε βεβαίωνω, μας συγκλόνισε πραγματικά όλους και γέμισε με θλίψη τις καρδιές μας.

Και είναι δικαιολογημένη η βαθιά μας λύπη, αφού το πέρασμα σου απ' τη ζωή, η πλούσια πνευματική, πολιτιστική και κοινωνική σου δράση, σε ανέδειξαν σε προσωπικότητα με πανελλήνια ακτινοβολία και γενική αναγνώριση.

Την 27η Οκτωβρίου 1997 ο Δήμος Ιωαννίνων σε πανηγυρική εκδήλωση, που έγινε στο Πνευματικό του Κέντρο, σε αναγνώριση και επιβράβευση της μεγάλης προσφοράς σου προς τον τόπο, ύστερα από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού του Συμβουλίου, σου απένειμε το Χρυσό Μετάλλιο της πόλης.

Ποιος το φανταζόταν όμως, πως δύο μήνες περίπου μετά, θα άφηνες έτσι απάνταχ το μάταιο αυτό κόσμο...

Ο Γιάννης Νικολαΐδης διακεκμημένος λογοτέχνης - συγγραφέας - εκπαιδευτικός, αναμφισβήτητα υπήρξε μια μεγάλη προσωπικότητα, που αφήνει στην πόλη μας, την Ήπειρο και το Έθνος γενικότερα, ως κληρονομία ένα σπάνιο και μεγάλως σημασιώδες έργο.

Ως εκπαιδευτικός, ο Γιάννης Νικολαΐδης, υπήρξε παράδειγμα προς μίμηση. Ως συγγραφέας, από το 1939 μέχρι

και μόλις πρόσφατα (Νοέμβριος 1997), που ολοκλήρωσε το έργο του «Τα Γιάννινα στον πόλεμο του '40», κυκλοφόρησε 21 αυτοτελή έργα.

Το σημαντικότερο από τα έργα του που αφήνει στην αγαπημένη του πατρίδα, την Ήπειρο, ο ασιγαστος και ανεξάντλητος σε συγγραφική δραστηριότητα, Γιάννης Νικολαΐδης, είναι η δεκάτομη μυθιστορία του «Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου» ή το «Πορτραίτο των Ιωαννίνων», όπως ονομάστηκε. Μια έκδοση σπάνιας ιστορικής και λογοτεχνικής αξίας.

Παράλληλα με το εκπαιδευτικό και συγγραφικό του έργο, ο Γιάννης Νικολαΐδης ανέπτυξε μια ξεχωριστή πολιτιστική και κοινωνική δράση που θα παραμείνουν στάθμις στη ζωή του τόπου μας.

Αγαπητέ μας Γιάννη Νικολαΐδη

Η πόλη μας, η πόλη των Τεχνών και των Γραμμάτων, η πόλη των θρύλων και των παραδόσεων, που σ' αυτή ανδρώθηκες —όπως ο ίδιος έλεγες— έμαθες γράμματα, αγωνιστικές, δημιουργικές και έζησες τα περισσότερα χρόνια της ζωής σου, η πόλη αυτή που είχε το πρόνομιο να σε έχει δικό της, σε συνδεύει σήμερα στην τελευταία σου κατοικία με την αγάπη της, το σεβασμό και την αναγνώριση της μεγάλης προσφοράς σου.

Εκεί, όπου, από τώρα θα γαληνεύεις, η σκέψη μας θα σε συντροφεύει.

Αιωνία σου η μνήμη!

Επικήδειος από τον Πρόεδρο της ΕΗΜ

κ. Θ. Γεωργιάδη

Αγαπητέ και αξέχαστε Γιάννη,

Με τη διδασκαλία σου οι συγγενείς, οι εταίροι της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών, οι γιοιοί σου, πληροφορήθηκαν τον πόνο και το χαμό σου. Με βαθιά θλίψη, συγκλονισμένοι, συζητούσαμε τώρα στον ιερό αυτό χώρο για να σου απευθίσουμε τον ύστατο χαρτερισμό και να σε προσέψουμε στον υπερούχιο τόπο. Δεν μπορούμε ακόμη να συνειδητοποιήσουμε πως έφυγες για πάντα από κοντά μας. Η δραστηριότητά σου, η συγγραφή και η έκδοση των τελευταίων βιβλίων σου μας δημιούργησαν την αίσθηση ότι για πολύ καιρό ακόμη θα έκαμε αισθητή την παρουσία σου στον πνευματικό κόσμο και την κοινωνία της πόλης μας. Της πόλης που τόσο πολύ αγάπησες και συνδέθηκες μαζί της για όλη σου τη ζωή. Δεν μπορούμε ακόμη να πιστέψουμε πως ένας ακόμη λαμπρός Ηπειρώτης με έντονη παρουσία στα γράμματα, ένας υπέροχος εκπαιδευτικός έλειψε για πάντα τον κύκλο της ζωής του.

Αξέχαστε Γιάννη, είχατε δείξει από τα νεανικά σου χρόνια τις πνευματικές σου αναζητήσεις και είχατε καταξιώσει από πολύ νωρίς στη συνείδηση του πνευματικού μας κόσμου. Εξαιρετικό και πολύτιμο είναι το έργο το οποίο παρουσιάσες ως συγγραφέας. Σε όλο το έργο σου διακρίνεις κανείς τον ανθρωπισμό σου, την ενκαθυσία, την αντικειμενικότητα και τον βαθύ προδηματισμό σου, στοιχεία που σε ανέδειξαν σε ταλαντούχο συγγραφέα. Απολύθηκες με θέματα εκπαιδευτικά, λαογραφικά και προ παντός ιστορικά. Το 10τομο έργο σου «Τα Γιάννινα του Μεσοπολέμου» που έγραψες με τόση αγάπη και ενκαθυσία δείχνει την υπομονή, την εξαιρετική ικανότητα, την αντικειμενικότητα, την ορθή κρίση, αλλά και τη λογοτεχνική σου αξία ως συγγραφέα. Υπήρξες επί πολλές 10ετίες υπόδειγμα σοφού δασκάλου και αληθινού παιδαγωγού. Με την επισημονική σου συγκρότηση, το παιδαγωγικό σου ήθος και την πρωτότητα του χαρακτήρος σου, γαλούχηες με τα νάματα της αληθινής ελληνοχριστιανικής παιδείας πολλές γενιές μαθητών, κάμνοντας πράξη τα αθάνατα και σοφά λόγια του Ιωάννου του Χρυσοστόμου: «...της τέχνης ταύτης

οικ έστιν άλλη μείζων»...

Με τη διδασκαλία σου ως δάσκαλος και ως Επιθεωρητής με τη σοφή παιδαγωγική του καθόδηγηση διέπρεψες. Η εκπαιδευτική σου σταδιοδρομία αποτελεί άριστο παράδειγμα για τους επιγινόμενους. Αξέχαστε Γιάννη, Υπήρξες υπόδειγμα καλού οικογενειακού, στοργικού πατέρα και αφοσιωμένου συζύγου.

Ανέθενες τη μοναχική ζωή σου

Ελευθερία με όλες τις αρετές και τα δόγματα της φύλης μας και τις Ηπειρωτικές παραδόσεις και της έδωσες όλα εκείνα τα ψυχικά και πνευματικά εφόδια για να προχωρήσει στη ζωή και να σου μοιάσει. Ευτύχησες να την καταφύγεις ως κληρονομία του Πανεπιστημίου μας. Αποθανόντων πάντοτε πολύ υπέριστος γι' αυτήν.

Αρετή σου ήταν η προσφορά και όχι η προβολή. Πάντοτε σε δάδεψε η σοβαρότητα, η αξιοπρέπεια, η εντιμότητα και η ανιδιοτέλεια. Στην κοινωνική μας κοινωνία των υπεβολών και των ακροτήτων, πάντοτε σε διέκρινε η αντικειμενικότητα, η κατανόηση, η σφαιρικότητα, το μέτρο. Η προσφορά σου στο κοινωνικό σύνολο ήταν μεγάλη και ανιδιοτελής. Εργάστηκες με απάταση και ζήλο για τα ιδανικά σου και το πατεριό σου. Το πέρασμα σου από την εκπαίδευση, από την Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών και το Ίδρυμα Μελετών Ιονίου και Αδριατικού Ωκεανού θα μείνει αξέχαστο.

Αλησμόνητε Γιάννη, Φεύγεις σήμερα από κοντά μας και μας κάνεις να νοιώθουμε βαθιά το μεγάλο κενό που αφήνει ο θάνατός σου. Φεύγεις όμως με τη συνείδηση ήρεμη ότι εξεπλήρωσες στο μέγιστο το καθήκον σου. Φεύγεις από κοντά μας, αλλά αφήνεις πίσω σου ένα λαμπρό παιδαγωγικό έργο.

Φεύγεις από κοντά μας, αυτή είναι η πορεία όλων των ανθρώπων, αλλά η μνήμη σου θα μείνει ανεξίτηλη στις καρδιές όλων που σε γνώρισαν. Σε μένα έλαχε ο σκληρός κληρός για σου απευθίνω εκ μέρους της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών τον ύστατο χαρτερισμό.

Αντί Μεταρσιέ Γιάννη, Πορεύσου εν Ειρήνη και η ψυχή σου εν αγαθούς ανυπόθετα. Αιωνία σου η μνήμη.

Επικήδειος από τον κ. Κώστα Βλάχο

Εκφωνώντας επικήδειο λόγο σ' ένα κεκοιμημένο, όπως ο πολυσέβαστος και περιημένος Ιωάννης Ν. Νικολαΐδης, δε διατρέχεις τον κίνδυνο να φανείς υπερβολικός,

Γιατί το ίδιο το έργο έχει το στοιχείο της υπερβολής, καθώς ως όγκος και ως ποιότητα κινείται πολύ πάνω από το σύνηθες μέτρο.

Αντίθετα, ελλοχεύει ο κίνδυνος να σμικρύνεις το μέγεθος της προσφοράς.

Είχα την ευκαιρία να αναφερθώ δύο φορές, ζώντας του κεκοιμημένου τώρα σεβαστού φίλου, εν εκτάσει στην προσωπικότητα και το έργο του.

Έτσι, σήμερα, τούτη την πικρή ώρα του επί γης χωρισμού μας, θα αρκεστώ να πω ότι ο Ιωάννης Ν. Νικολαΐδης ως προσωπικότητα, ως εκπαιδευτικός, ως συγγραφέας στάθηκε ο μεγάλος δάσκαλος.

Αμετακίνητος από τις ηθικές αξίες της ζωής, υπερασπίστηκε με το παράδειγμα του πρώτα, αλλά και με το λόγο του σοβαρά και μαχητικά, όταν χρειάστηκε, τις ιδέες και τις απόψεις του.

Ο Νικολαΐδης ενσάρκωνε τον τύπο του ιδεώδους δασκάλου «τύπος εν λόγω, εν αναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν πίστει», εν αρετή. Είχε τη σφραγίδα της διδασκαλικής δωρεάς.

Δάσκαλος λοιπόν για τους τυχερούς μαθητές του, που αγαπούσε με όλη τη δύναμη της καρδιάς του. Αγάπη, που ανταπέδιδαν οι μαθητές με το μοναδικό τρόπο που εκείνοι ξέρουν.

Σειμώς, σοβαρός, κοσμιότατος, ευγενής και ακέραιος, ακτινοβολούσε γύρω του τις αρετές του, ευεργετώντας, όχι μόνο τον άμεσο περίγυρό του, όπου κι αν ήθελες, αλλά και την κοινωνία μας γενικότερα.

Ο Ιωάννης Ν. Νικολαΐδης ακολουθούσε, ως αίρεση του βίου του, τον τραχύ, ανηφορικό, αλλά και ατέρμονα δρόμο του πνεύματος και της δημιουργίας.

Τελευταίο αντίο από τους συγχωριανούς του

Δάσκαλέ μας, Αγαπητέ μας Γιάννη, Εκ μέρους όλων των απανταχού Βιτωρινών συγχωριανών σου εκφράζοντας τα συναισθήματά που μας κυριεύουν, στεχωράστε έστω και νοερά δίπλα σου, την τελευταία τούτη ώρα. Σου εναποθέσαμε λίγο χώμα από τη Βίτσα σου, τα Ζαγόρια σου «Τον τεταμένο κήπο της καλλιέργειας Ηπείρου» όπως πολύ σωστά έγραψες κι εσύ, για να το έχεις φυλαχτό στο μεγάλο σου ταξίδι. Έργους αλήθεια απρόσιτα, κόβοντας τη βαθιά συναισθηματική και πνευματική επαφή που είχαμε αναπτύξει. Ήταν λίγες μέρες πέρασε το τελευταίο σου βιβλίο «ΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 1940-41» με τις ευχές σου για τις γιορτές που έρχονται.

Τίμησες με το πλούσιο συγγραφικό σου έργο την πόλη, που έζησες και αγαπήσες, τα Γιάννινα, τίμησες την ιδιαίτερη πατρίδα σου όπου γεννήθηκες, μεγάλωσες και λατρεύεις όσο λίγοι, τη Βίτσα. Θα κρατήσουμε στη μνήμη μας την επιτυχία που διακρίναμε στο πρόσωπό σου, όταν βρεθήκαμε όλοι μαζί κάτω από

ουργιάς.

Είναι χαρακτηριστική περίπτωση δημιουργού, τον οποίο, σωματικά βεβαρμένο, κράτησε στη ζωή, ακμαίο ψυχικά και πνευματικά, το πάθος της δημιουργίας, η αμφίδρομη αγάπη, πατρική και θυγατρική, καθώς και η γενική εκτίμηση και αποδοχή που απολάμβανε. Και βέβαια, η συγκινητική και σπάνια, για τους δίσεχτους καιρούς μας, ιατρική και ψυχική **συνδρομή του γιατρού του, του κ. Γιάννη Πατισιούρα.**

Την περασμένη Τετάρτη ακόμα ονειρευόταν, σχεδίαζε, προγραμματίζε, υπέσχετο. Ήθελε να οργανώσουμε μια εκδήλωση για τον Αρσένη, τον Αρσένη Γερωνικό, και ετοίμαζε για το 4ο τεύχος του περιοδικού «ΦΗΓΟΣ» ένα διήγημα...

Αλλά «τα χρόνια πέρασαν» και ο επίγειος κύκλος της ζωής του έκλεινε, έκλεισε οριστικά, εν αγάπη, εν τιμή, εν δόξα, εν συγγραφη, εν δημιουργία.

Για τον Ιωάννη Ν. Νικολαΐδη, τον πολυάθλο, το στοχαστή, το δάσκαλο, τον «Θουκυδίδη των Ιωαννίνων», τον πατριώτη, το συγγραφέα, το δόκιμο τεχνίτη του λόγου, γράφτηκαν και ελέχθησαν από πολλούς πολλά. Όμως πιστεύω ότι τα πιο ουσιαστικά δεν έχουν ακόμα ειπωθεί. Με την πάροδο του χρόνου και την έγκυψη στο έργο και την πολύπτυχη διδαχή του, θα μπορούσαμε να εκτιμήσουμε και να αξιολογήσουμε καλύτερα και ακριβέστερα το πολυσήμαντο έργο του.

Τώρα ο Ιωάννης Ν. Νικολαΐδης, ο πολυσέβαστος και περιημένος και συνεχώς εν έργοις αγαθούς, ξανάπιασε το στέρεο χέρι του παππού του, του Παπα-Γιάννη. Μαζί με εκείνον πια, όπως άλλοτε, και με «ημερομηνούς τους αγίους», θα τελούν τη λειτουργία στο πεδίο της ουρανού, εις δόξαν του αιωνίου Θεού.

Τον πλάτανο του χωριού μας, στο μεσοχώρι, στην πλατεία της Βίτσας στην τιμητική σου τον Αύγουστο του '96. Ήταν η τελευταία φορά που ανέβηκες στο χωριό, τον απαγορευμένο Παράδεισο σου, όπως συνηθίζες να λες.

Εμείς από τη μεριά μας ένα μπορούμε να σου υποσχεθούμε. Θα διαβάζουμε τα βιβλία σου και θα είμαστε περήφανοι για σένα τηρώντας πάντα την μεγάλη υπόσχεση που σου δόσαμε και πέφτει όχι μόνο προς εμένα, αλλά και την κόρη σου Λίτσα, αξία συνεχιστή της συγγραφικής σου δημιουργίας, που είμαστε σίγουροι ότι θα συνεχίσεις το μεγάλο και σημαντικό έργο σου.

Αγαπητέ μας, αξέχαστε, αλησμόνητε, διέμενες άνθρωπε, μεγάλη η κληρονομιά που μας άφησες, ως είναι ελαφρύ το χόμα των Γιαννινίων που σε σκέπασε.

Για την Κοινότητα Βίτσας
Ο Πρόεδρος Γιάννης Βαδούκης

Για την Αδελφότητα Βίτσας
Ο πρόεδρος Γιάννης Παπαΐδης

ΙΣΤΟΡΙΚΗ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ (Ι.Λ.Ε.Ζ.)
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Δ. Συμβούλιο της Ι.Λ.Ε.Ζ. και η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ», με αφορμή το θλιβερό άγγελμα του θανάτου του επιφανούς συμπατριώτη μας, εκπαιδευτικού και συγγραφέα-λογοτέχνη

ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

ιδρυτικού μέλους της ΙΛΕΖ και εκλεκτού συνεργάτη και μέλους της πρώτης ιδρυτικής Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας»

ΑΠΟΦΑΣΙΣΑΝ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Να εκφράσουν τα θερμά συλλυπητήρια στην κόρη του Ελευθερία και στους λοιπούς συγγενείς.
2. Να παραστούν τα μέλη του Δ.Σ. και της Σ.Ε. στην κηδεία του.
3. Να κατατεθεί στεφάνι στη σορό του εκλιπόντος.
4. Να αναρτηθεί η φωτογραφία του στα Γραφεία του περιοδικού, δίπλα στους άλλους εκλιπόντας επιφανείς Ζαγορίσιους.
5. Να δημοσιευτεί το ψήφισμα στο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας»

Ιωάννινα 16-12-97

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Η τελευταία συνεργασία, του αείμνηστου Γιάννη Νικολαΐδη προς «Το ΖΑΓΟΡΙ μας», που δεν πρόλαβε να τη δει δημοσιευμένη.

— Έρχονται... έρχονται... φώναζαν τα παιδιά από το «Κιόσκι» της Πάνω Βίτσας, έξοχο φυσικό παρατηρητήριο, στη μέση σχεδόν των δυο μαχαλάδων θα το ζήλευαν οι στρατιωτικοί σε ώρα πολέμου. Απ' εκεί πάνω είχες την εποπτεία όλου του κεντρικού και ανατολικού Ζαγοριού, στις γενικές γραμμές, οι λεπτομέρειες ήταν αδύνατο να ερευνηθούν, έμειναν κρυμμένες στις λόχμες και τους μουντούς χώρους των φυσικών αναβαθμίσεων: στη διάθεσή σου ήταν και μεγάλη έκταση από τη νότια και δυτική πλευρά, ως εκεί που τα υψώματα έκρυβαν τη θέα του βαρκού και του κάμπου των Σουδενών. Απέναντι ξεχώριζε αμυδρά τη Μπούλτοη —μάλλον υποπευδύουν τη θέση τους— η Ντοβρά δεν έδειχνε το πρόσωπό της, έμεινε κουλουριασμένη στη φωλιά της.

Γράφω σε χρόνο που υποδηλώνει πως όλα αυτά γίνονταν στο παρελθόν. Σ' αυτό πραγματικά αναφέρομαι και μάλιστα πριν από τον πόλεμο του '40, η επιστροφή όμως σου δημιουργεί την ψευδαίσθηση πως μαζί με τους ανθρώπους της εποχής, που όλοι τους σχεδόν έχουν φύγει, άλλαξε και η φύση. Είναι ξεγέλασμα του νου. Οι τόποι δεν άλλαξαν, μικρές μεταβολές είναι ασήμαντες, τεχνητά κατασκευάσματα των ανθρώπων, αν ανεβείς και σήμερα στο «Κιόσκι», το μάτι σου θα ξεκουραστεί στην θέα όσων θαυμάσιων μπορεί να εποπτεύσει, το ίδιο όπως και τότε. Όμως οι γέροι ζουν με το πα-

ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ, ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ρελθόν κι έχουν την ψευδαίσθηση πως μόνο στις μέρες τους έβλεπαν αυτά τα θαυμαστά και εξάισια...

— Έρχονται... έρχονται... εξακολουθούσαν να φωνάζουν τα παιδιά και να χοροπη-

της τότε εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης —δεν περνάει δεκαετία χωρίς να γίνεται και μια μεταρρύθμιση...— μετατράπηκε σε διθέσιο Ημιγυμνάσιο για να καταργηθεί κι αυτό πριν από τον πόλεμο του '40. Όταν

θουσες, ευάερες και ευήλιες, βιβλιοθήκες, θρανία καινούρια, είχα την τύχη να διδάξω σ' αυτό την εποχή που ήμουν αδιόριστος, ξέρω καλά τι άξιζε...

Θα γίνονταν, λοιπόν, τα εγκαίνια και ο Φίλ. Βριζόπουλος ερχόταν από την Αλεξάνδρεια με την οικογένειά του. Ο χώρος όπου χτίστηκε το νέο σχολείο, ήταν ένα ανάμυλο έδαφος, γεμάτο θάμνους και δεντράκια, εκεί καταφεύγαμε, μικρά παιδιά, όταν κουραζόμαστε από τα παιγνίδια, για να παίξουμε κολτσίνα, κολλήσαμε την αρρώστεια από τους μεγάλους, τους παρακολουθούσαμε από μακριά το καλοκαίρι, όταν γέμιζαν την πλατεία της Κάτω Βίτσας, έπιαναν τα τραπέζια και χαρτόπαιζαν, ποτέ ήρεμα, αλλά με φωνές δυνατές, κριτικές παρατηρήσεις για όσους έκαναν λάθη, ακούγονταν χιλιόμετρα μακριά, ως τη Ζελενίτσα και το Μπρίνο. Χαρτιά μας προμήθευε ο Γούσις, αυτός νοίκιαζε εκείνα τα χρόνια το μαγαζί της πλατείας· τότε η Βίτσα ήταν μεγάλο κέντρο, έρχονταν και ψώνιζαν απ' όλα τα γύρω χωριά, ακόμα κι από τις Νεγάδες, πελάτες του ήταν και οι περισσότεροι Σαρακατσάνοι της περιοχής. Ο Γούσις, προχωρημένος πια στην ηλικία, δεν θυμόταν κι όλα τα ονόματα των πελατών του που ψώνιζαν επί πιστώσει κι έπρεπε να τους γράψει στο δεφτέρι. Σημείωνε λοιπόν, τα διάβάζαν οι άλλοι και δεν τον άφηναν σε κλωρό κλαδί: «Τρεις γύφτοι από τις Νεγάδες...». Μπορεί να ξεχνούσε τα ονόματά τους, ήξερε όμως καλά ποιοί ήταν. Με τη δωρεά του Βριζόπουλου ο τόπος ξεχερσώθηκε, ισοπε-

Η οικογένεια Βριζοπούλου

δούν. Ποιοι έρχονταν; Ο ευεργέτης του χωριού Φίλιππος Βριζόπουλος, αυτός που έχτισε το μεγαλοπρεπές διδακτήριο και του Δημοτικού Σχολείου και του Σχολαρχείου στην Κάτω Βίτσα, κλειστά από χρόνια τώρα μόνιμοι κάτοικοι τους οι αράχνες και τα ποντίκια. Το τριτάξιο Σχολαρχείο, κατά τη δεκαετία του '30, στο πλαίσιο

ολοκληρώθηκε η ανέγερσή του —σκεπάστηκε με γαλλικά κεραμίδια, δεν θυμάμαι αν σ' άλλο χωριό του Ζαγοριού είχε χρησιμοποιηθεί κεραμίδι για σκεπή— και εφοδιάστηκε με πολλά εποπτικά μέσα και ολόκληρο εργαστήριο Φυσικής και Χημείας, αποτέλεσε ένα σχολείο που θα το ζήλευαν πολλές πόλεις. Τεράστιες αί-

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

δώθηκε, σ' όσα σημεία έπρεπε αυτό να γίνει, και στο οικοπέδο υψώθηκε το ωραίο διδακτήριο, που σήμερα είναι άδειο από παιδιά και δασκάλους και κλαίει τη μοίρα του...

Ερχόταν, λοιπόν, τότε από την Αλεξάνδρεια, στις αρχές της δεκαετίας του '30, ο δωρητής ο Φίλιππος ο Βριζόπουλος, πάμπλουτος, από τα μεγάλα ονόματα του οικονομικού κόσμου της Αιγύπτου —κραταιά Βρετανική αυτοκρατορία καθόριζε ακόμα την τύχη της— για να παρευρεθεί στα εγκαίνια. Το αυτοκίνητο σταματούσε τότε στη Δοβρά (τους Ασπραγγέλους), —εκεί έφτανε ο δρόμος, τι δρόμος, απλή διάνοιξη ήταν, σκυροστρωμένη. Από τη Δοβρά όμως πώς θα ερχόταν στη Βίτσα; Καβάλα σ' ένα καλό άλογο, θα σκεφτόταν κανείς. Ναι, αν υπάρχουν οι προϋποθέσεις για να σταθείς άνετα πάνω σ' ένα άλογο. Για τον Φ. Βριζόπουλο, δεν υπήρχαν αυτές οι προϋποθέσεις. Ήταν πολύ παχύς, βαρύς και δυσκίνητος, αδύνατο να κρατηθεί πάνω σ' άλογο. Πώς λοιπόν θάφτανε στη Βίτσα; Ο πρόεδρος του χωριού, με τους συμβούλους του και το δάσκαλο, βρήκαν τη λύση. Ο ευεργέτης θα μεταφερόταν πάνω σε πολυθρόνα, στους ώμους τεσσάρων γερών αντρών, εναλλασσόμενων, γιατί η κούραση ήταν μεγάλη και οι δρόμοι δύσβατοι. Διάλεξαν την καλύτερη πολυθρόνα του χωριού, κάθισε σ' αυτή αναπαυτικότητα ο ευεργέτης, τα γεροδεμένα παλικάρια τον ανέβασαν στους ώμους τους και η πορεία άρχισε. Θα ακολουθούσαν το πιο σύντομο δρομολόγιο: Δοβρά-Άγιος Νικόλαος (Λιβαδάκια)-Λυκότρυπο (από τις πιο δύσκολες ανηφόρες και κατηφόρες) - πηγάδι Κουταρίνας - Άγιος Αθανάσιος - Βίτσα. Στη

διαδρομή ο Βριζόπουλος δεν ήταν μόνος. Πολλοί Βιτσινοί πήγαν στη Δοβρά για να τον συνοδεύσουν, το θέωρησαν χρέος για τη μεγάλη ευεργεσία —και ήταν— του συγχωριανού τους, του ξακουστού στην Αίγυπτο με τη δραστηριότητά του. Εκεί στην Αλεξάνδρεια που ζούσε, δεν ξέχασε τη μικρή πατρίδα του, φτώχος έφυγε για καλλίτερη τύχη, τη βρήκε, έγινε πάμπλουτος, τώρα ξαναγύριζε για να εγκαταστήσει το νέο σύγχρονο σχολείο που με πολλά χρήματα έστησε. Οι οργανωτές της μεταφοράς του με την πολυθρόνα είχαν την έμπνευση να δημιουργήσουν και κατάλληλη ατμόσφαιρα κατά τη διαδρομή. Πλήρωσαν, λοιπόν, το γέρο-Γκανά-Παναγιώτη Ρούντα κατά τα μπιρώ αρρένων-άριστο σιδηρουργό, εκεί στη συνοικία «στα γύφτικα», κάλλιστο βιολίστη και μέγα πότη κάθε είδους οινοπνευματώδους, δεν έκανε διάκριση, για να παίξει με το βιολί του από τη Δοβρά ως τη Βίτσα· μαζί του κι ο γερο-Μανούσης με το ντέφι. Δεν ξέρω αν ήταν ευχαριστημένος ο Βριζόπουλος με τη συνοδεία αυτής της μουσικής, οι οργανωτές όμως πίστευαν ότι έκαναν εκείνο που έπρεπε.

Η άφιξη του ευεργέτη αποτελούσε γεγονός για το χωριό. Γι' αυτό, αν και δεν ήταν γιορτή, ο κόσμος δεν πήγε στις δουλειές. Πολλοί έφτασαν ως τη Δοβρά για την υποδοχή, οι άλλοι συγκεντρώθηκαν στο «Κόσκι» της Άνω Βίτσας και περίμεναν. Όταν η συνοδεία του Βριζόπουλου ξεκίνησε στο «Λυκότρυπο», στην κορφή του, πρώτοι την αντελήφθηκαν οι πιτσιρικάδες, κάποιιοι είχαν ανεβεί στο καμπαναριό, άλλοι σε δέντρα, είχαν καλλίτερη θέα —Έρχονται... έρχονται», άρχισαν να φωνά-

ζουν κι όλο το συγκεντρωμένο πλήθος έστρεψε προς το «Λυκότρυπο» την προσοχή του. Ο αέρας έφερνε ως το «Κιόσκι», το χτύπο του ντεφιού, η «σανίδα» του Γκανά δεν ήταν μεγάλης ηχητικής εμβέλειας, δεν ακουόταν· η συνοδεία προχωρούσε με προσοχή τον κατήφορο, περισσότερο δύσκολο από τον ανήφορο, συγκεχυμένες φωνές και τραγούδια έφταναν, φαίνεται πως οι συνοδοί ήθελαν έτσι να προσφέρουν στην δημιουργία ατμόσφαιρας, όλα χάθηκαν, θέα και ήχος, όταν κατέβηκαν στον ίσιο δρόμο, σε λίγο θα προχωρούσε προς τον Αν-Θανάση. Κλιμάκιο της οργανωτικής επιτροπής που έμεινε στο χωριό, ειδοποίησε όλους, τους συγκεντρωμένους στο «Κιόσκι» κι όσους είχαν πιάσει τα καφενεία, οι περισσότεροι ηλικιωμένοι, να συγκεντρωθούν στη «Μπελόνη», είχε οριστεί ως πρώτος σταθμός υποδοχής. Μαύρισε η «Μπελόνη» από κόσμο. Όλο το χωριό ήταν εκεί. Ήταν φυσικό ο Βριζόπουλος να συγκινηθεί. Το ίδιο κι οι δικοί του που τον συνόδευσαν. Η γυναίκα του και η κόρη από την πρώτη του γυναίκα, η γλυκύτατη και καλότατη Κούλα Βριζοπούλου, σπάνια ομορφιά, εγγονή του σοφού. Η Κούλα παντρεύτηκε τον ηλεκτρολόγο-μηχανολόγο Μενέλαο Βοραζάνη —Βιτσινό κι αυτό— ανώτατο υπάλληλο του υπουργείου Βιομηχανίας. Ήταν πτυχούχος του Πανεπιστημίου της Λωζάνης. Από τη «Μπελόνη» το πλήθος με το Βριζόπουλο πέρασε στην πολυθρόνα και το Γκανά να παίζει τώρα με τη σανίδα του την «Ποταμιά της Παράνικως», πέρασε έξω από το σημερινό νεκροταφείο και σύρθηκε έπειτα τον ανήφορο, το δύσκολο, των γύφτικων, ανέβηκε σι' αλώνια που υπήρ-

χαν τότε ανάμεσα στους δυο μαχαλάδες, δίπλα από το καφενείο του Σπύρου Τσουμάνη, κατηφόρισε το γκαλντερίμι κι έφτασε στο μεγάλο πλάτανο. Εκεί κατέβηκε ο ευεργέτης από την πολυθρόνα, κάτω από τον αιωνόβιο πλάτανο είχε παίξει κι ο ίδιος μικρό παιδί, τα μάτια του γέμισαν δάκρυα, βρισκόταν στον τόπο που τον γέννησε, μαζί με τους συγχωριανούς του, ποτέ δεν τους είχε λησμονήσει, απόδειξη η μεγάλη δωρεά του. Αντίκρυζε γνώριμα κι αγαπημένα τοπία, στην ουσία τίποτα δεν είχε αλλάξει, ούτε ο χώρος, ούτε οι άνθρωποι, ακόμα και ο ίδιος, ένιωθε εκείνη τη στιγμή πως δεν είχε απομακρυνθεί ποτέ από το χωριό του. Οι επίσημοι που είχαν έρθει από τα Γιάννινα, τον επανέφεραν στην πραγματικότητα. Όλοι μαζί τώρα κατευθύνθηκαν λίγο πιο πέρα, όπου είχε ανεγερθεί το μεγαλόπρεπο διδακτήριο, θα γίνονταν τα εγκαίνια του. Ψάλλθηκε ο αγιασμός, εκφωνήθηκαν λόγοι από πολλούς, ο ευεργέτης ανταπάντησε, ύστερα ανέβηκε τις λίγες σκάλες κι άνοιξε με το κλειδί την πόρτα του σχολείου. Δεν προχώρησε. Στάθηκε καρφωμένος στην ανοικτή πόρτα, αντικρύζοντας μια τεράστια φωτογραφία του, ήταν σα να έβλεπε την προέκτασή του στην αιωνιότητα... Ήταν αλήθεια. Ως τη μέρα τουλάχιστον που στις αίθουσες του σχολείου γέμιζαν οι χαρούμενες φωνές των παιδιών... Ύστερα άρχισε το γλέντι που κράτησε ως το πρωί...

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Βιογραφικό σημείωμα του Ιωάννου Ν. Νικολαΐδου

Ο Ιωάννης Νικολάου Νικολαΐδης γεννήθηκε στη Βίτσα του Ζαγορίου, το 1917. Τα πρώτα του γράμματα έμαθε στο δημοτικό και του χωριού του. Ύστερα φοίτησε δύο χρόνια στο Β' Γυμνάσιο Ιωαννίνων, με προσοπτική παρακολούθησης πανεπιστημιακών σπουδών. Οικονομικές αντιξοότητες τον υποχρέωσαν να εγκαταλείψει το Γυμνάσιο και να φοιτήσει σε «πεντατάξιο Διδασκαλείο Ιωαννίνων», απ' όπου πήρε το πτυχίο του (πρώτος αριστεύσας) το 1936. Διορίστηκε δάσκαλος το 1937 και πριν από τον πόλεμο υπηρέτησε σε ακριτική χωριά της Ανατολικής Μακεδονίας (παραμεθόρια) και ύστερα από τον πόλεμο, σε πολλά χωριά της Ηπείρου. Εργάστηκε αργότερα, πάνω από 15 χρόνια, ως δάσκαλος και διευθυντής στα Πρότυπα Δημοτικά σχολεία της «Ζωομιαίας Παιδαγωγικής Ακαδημίας». Προήχθη, τέλος, σε Επιθεωρητή και υπηρέτησε στις εκπαιδευτικές περιφέρειες Κόνιτσας, Πρέβεζας και Κέρκυρας και σε Γενικό Επιθεωρητή Δημοτικής εκπαίδευσης, βαθμό με τον οποίο συνταξιοδοτήθηκε.

Από νωρίς ασχολήθηκε με τη λογοτεχνία και τα γράμματα γενικότερα, καθώς και με ιστορικο-λαογραφικές έρευνες, προς τις οποίες κατηύθυνε τα διαφέροντά του ο θείος του Δημήτριος Σάκκος, μεταφραστής των αρχαίων δραμάτων, ιστορικός ερευνητής, μεγάλη φρυσιογνωμία των Ελλήνων και Ηπειρωτικών γραμμάτων.

Αυτοτελή έργα τα οποία έχει εκδώσει είναι τα εξής:

- 1) Ιστορική μονογραφία περί της εν Ηπείρω χώρας Βεζήτης, Ιωάννινα 1939.
- 2) Ρυθμοί ψυχής, ποιήματα, Ιωάννινα 1971.
- 3) Η εποχή μας, δοκίμια, Ιωάννινα 1971.

Ο Δάσκαλος

Πολλές τιμές αξιόθηκε, πολλούς τίτλους κατέκτησε ο Γιάννης Νικολαΐδης που, μόλις προχθές, έφυγε από κοντά μας.

Πιστεύω όμως πως ο τίτλος εκείνος που ταιριάζει περισσότερο και που είναι και ο πιο τιμητικός, είναι ο τίτλος του Δασκάλου. Σπύρος Εργολάβος

4) Η Νεοελληνική παράδοση και το ελεύθερο Ελληνικό κράτος, τόμος Α'.

5) Αναδρομές, διηγήματα, Ιωάννινα 1982.

6) Ζαγόρι, δοκίμιο ανθρωπογεωγραφίας, Ιωάννινα 1982.

7) Μνήμες του '40, Ιωάννινα 1985.

8) Τα χρόνια που πέρασαν, τόμος Α', Ιωάννινα 1992.

9) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Α' (προπολεμική περίοδος - 1914), Ιωάννινα 1992, (σελ. 257).

10) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Β' (1915-1916), Ιωάννινα 1992 (σελ. 285).

11) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Γ' (1917-1920), Ιωάννινα 1992, (σελ. 285).

12) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Δ' (1921-1922), Ιωάννινα 1993, (σελ. 270).

13) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Ε' (1923-1924), Ιωάννινα 1994 (σελ. 263).

14) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος ΣΤ' (1925-1926), Ιωάννινα 1994 (σελ. 344).

15) Τα χρόνια που πέρασαν, τόμος Β', Ιωάννινα 1994.

16) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Ζ' (1927-1928), Ιωάννινα 1995, (σελ. 392).

17) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Η' (1929-1932), Ιωάννινα 1995, (σελ. 457).

18) Επιλογές, τόμος Α', Ιωάννινα 1996.

19) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Θ' (1933-1935), Ιωάννινα 1996, (σελ. 466).

20) Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου, τόμος Ι' (1936-1940), Ιωάννινα 1997, (σελ. 455).

21) Τα Γιάννινα στον πόλεμο του 1940-41, Ιωάννινα 1997, (σελ. 107).

Εκτός από τα εκδοθέντα αυτοτελή έργα του, μεγάλο μέρος της πνευματικής του προσφοράς, που αναφέρεται σ' όλα τα είδη του λόγου (ποίηση, δοκίμιο, διήγημα, ταξιδιωτικά, επιφυλλίδες, άρθρα, κριτική βιβλίου) καθώς και σε ιστορικές και λαογραφικές μελέτες είναι κατεσπαρμένη σ' εφημερίδες και περιοδικά της Αθήνας και της επαρχίας («Ηπειρωτική Εστία», «Ηπειρωτικό Ημερολόγιο», «Νέα Εστία», «Διαβάζω»

κ.ά.). Επιλογές του κατεσπαρμένου αυτού έργου άρχισε να εκδίδει, σε τόμους, από το 1996.

Παράλληλα με το εκπαιδευτικό και συγγραφικό του έργο ανέπτυξε και πολύπλευρη πνευματική, πολιτιστική και κοινωνική δραστηριότητα. Συνέλαβε την ιδέα της έκδοσης του περιοδικού «Ηπειρωτική Εστία» της οποίας διατέλεσε συντάκτης για μια εικοσαετία περίπου. Είναι από τα ιδρυτικά μέλη της «Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών» της οποίας υπήρξε Γενικός γραμματέας από το 1954-1971.

Από το 1961-1963 διατέλεσε Γενικός γραμματέας της «Φιλαρμονικής και του Ωδείου Ιωαννίνων» και αργότερα μετείχε στο διοικητικό συμβούλιο του Παραρτήματος Ιωαννίνων του «Ερυθρού Σταυρού». Από το 1979, μαζί με τον Κ. Π. Βλάχο ανέλαβε την ευθύνη της σύνταξης του «Ηπειρωτικού Ημερολόγιου», ετήσιας έκδοσης της «Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών». Είχε επίσης ενεργό συμμετοχή σε οργανισμούς που έχουν σχέση με την εκπαίδευση, τα γράμματα και τις τέχνες. Κατά τα σχολικά έτη 1980-81 και 1981-82 δίδαξε στη «Σχολή επιμόρφωσης λειτουργών Δημοτικής εκπαίδευσης» το μάθημα της «Παιδαγωγικής λογοτεχνίας».

Για το σύνολο της προσφοράς εκπαιδευτικής, πνευματικής, πολιτιστικής, κοινωνικής, τιμήθηκε 1) Με εύφημης μνείας του Υπουργείου Παιδείας, 2) Με το «Βραβείο Μελετών του Νέου Ελληνισμού» της «Ελληνικής Εταιρείας Χριστιανικών Γραμμάτων», 3) Με το βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών, 4) Με την ανακήρυξη του ως επιτίμου μέλους της «Ηπειρωτικής Εταιρείας», 5) Με τη τιμητική διάκριση (απονομή μεταλλίου) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 6) Με το χρυσό μετάλλιο του Δήμου Ιωαννίνων. Τιμητικές εκδηλώσεις για το έργο του οργανώσαν πνευματικά ιδρύματα κι οργανώσεις, καθώς και η γενετήριά του.

ΕΓΚΩΜΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ Ι. Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Ακαταπρόσβλητος πνευματικά, πλήρης γραμμάτων, με μνήμη ελέφαντα, υποδειγματικά φίλεργος παρά την πριν από πολλά χρόνια κλονισμένη υγεία του. Κατά την τελευταία πενταετία της ζωής του συνέγραψε και έφερε στη δημοσιότητα πάνω από πέντε χιλιάδες σελίδες, δηλαδή προετοίμαζε και διατύπωνε τρεις σελίδες ημερησίως! Μοχθούσε, αγχωνόταν ποθώντας να προ- κάνει, να τελειώσει, να δει τυπωμένα όσα συνέγραφε, αποδελτίωνε, αντέγραφε, τεκμηριώνει ιστορικά και τα αξιολογούσε με γνώση και πρόθεση αντικειμενικότητας. Ευτύχησε ως προς τούτο, δηλαδή να ταχυδρομηθεί προς φίλους και το τελευταίο βιβλίο του που κλείνει τον κύκλο του πλέον επίτιμου συγγραφικού στόχου του που ήταν η καταγραφή της ζωής των Γιαννίνων κατά την περίοδο του μεσοπολέμου. Η γραφή του εύστοχη· σπάνια διόρθωση μερικές φράσεις από ολόκληρη σελίδα. Χτυπούσε ταχύτατα τα πλήκτρα της γραφομηχανής ωσάν να του υπαγόρευαν το κείμενο. Είχε το χάρισμα να διατυπώνει με λόγο σαφή και λαγαρό: κρίσεις, απόψεις, μυθολογία, βοηθούμενος και από τη σωστή γνώση της λόγιας γλώσσας. Μα αυτή η λογιότητα κάπου τον ωφέλησε και κάπου, στην πεζογραφία του, τον έβλαψε. Πολυγραφότατος πεζογράφος (με αριθμό διηγημάτων, με μυθιστόρημα-ποταμό, ένθετο στην ογκώδη δεκάτομη εργασία του «Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου», επίπεδο μεν μα διόλου ηρωικό ή κουραστικό), δοκιμογράφος, ερευνητής, αξιόλογος σχολιαστής πνευματικών ζητημάτων. Νομίζω, πως αν τον είχε κερδίσει, όπως ένα διάστημα, ολοκληρωτικά η δημοσιογραφία, επειδή διέθετε ταλέντο και ικανότητα έκφρασης θα είχε διασπείρει στον αθηναϊκό τύπο. Φύση συντηρητικής που εκδηλώθηκε μετά τα τριάντα του χρόνια στα γραπτά του (ενδεικτικό, εκτός από τα θέματα και το ύφος των κειμένων του, διατήρησε τονιστικό τονισμό και πως το αρχικό Γιάννης μετάλλαξε οριστικά σε Ιωάννης). Ήταν ένας από τους τελευταίους, όχι ο τελευταίος μεταπολεμικά, μιας ομάδας σοβαρών και πεφωτισμένων λογίων της πόλης μας. Στάθηκε ο κύριος εμπνευστής και συντελεστής της έκδοσης του περιοδικού «Ηπειρωτική Εστία». Το παρέδωσε στους μετέπειτα έτοιμο οργανισμό, μα κυρίως σε διαμορφωμένη εξ αρχής πνευματική φρυσιογνωμία και αισθητική κατεύθυνση. Ακόμη ήταν από τους πρώτους θεμελιωτές της ΕΗΜ και συνετέλεσε τα μέγιστα στο κατοπινό έργο της. **Συνάγεται πως ικανό ποσοστό της πνευματικής ανθοφορίας των Γιαννίνων, μεταπολεμικά, οφείλεται και στον Ιωάννη Ν. Νικολαΐδη και ως εκ τούτου νομίζω πως του ταιριάζει η ρήση «δεν άνησε επί ματαίω...»**

Φριξός Τζιόβας

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Το πέταγμα του γερο-κότσυφα ή το οδοιπορικό ενός τέλους

του ΦΡΙΞΟΥ ΤΖΙΟΒΑ

Ήταν από τα μέρη μας ο ψηλόλιγνος, μελαγχολικός οδοιπορικού και πλέον γέρος που μια νύχτα του χειμερινού ηλιοστασίου του έτους 1997, πολύ πριν το ξημέρωμα, αισθάνθηκε αβίαστα τη μέχρι δακρύων νοσταλγία να του καταπέσει το στήθος. Τον πρέμψαν κάπως δυο χάπια Lexotanil και μετά κάμωση ώρα ονειρευόταν.

Ονειρεύτηκε, λοιπόν, πως προχωρούσε πτωχολογιάς αθόρυβος. Σε τού- νελ ήταν ή στην κοιλιά του κήτους του Ιωάνη; απροσδιόριστο. Πάντως κα- ταιγάζονταν ο χώρος από γλυκύτητα ανιγνό φως. Έβλεπε πως όσο οπισθο- χωρούσε τόσο μικραίνει η οπία του, μέ- ρη που έγινε απαράδεκτα ελάχιστη, μια κοκκία, όπως χάρησε η αυτή μέσα στο ανιγνό φέγγος. Λυπήθηκε σφόδρα που την έχασε. Όντας μικρός που ήταν αδύνατο να εξηγήσει γιατί μόνο με το φως τον ακολουθούσε, πειθόνα για πάντα βοήθη, μίκρανε ή τεντώνονταν, ανάλογα. Τώρα την ήθελε όσο τίποτε άλλο. Οπισθοχωρώντας στον παιδικό του χρονόχωρο, άρχισε να την ψάχνει, να την καλεί απεγνωσμένα, παρακα- λώντας. Αισθάνθηκε κάποια ανακούφιση όταν συνειδητοποίησε πως δεν είχε χαθεί, γιατί σκιά είχε γίνει πλέον ο ίδιος.

Όμως, ξαφνικά, κάτι δεν τον πήγε καλά. Κάποιο ελατήριο αντιστάθηκε μέσα του και τον τινάζει όρθιο, δίνοντας του ξανά το γνωστό ανάστημα. Αυτό δεν τον άρεσε. Μα τι μπορούσε να κά- νει; Τα όνειρα σε πάνε και σε φέρνουν όπου θέλουν, μια σε σεριανούν στους κήτους της Εδέμ και μια σε καταρη- μνίζουν στα τάραρα. Στη συνέχεια άκουσε φωνή να τον προτρέπει να φύ- γει, να ξεστομίσει αμέσως· τέτοιαν ώρα δε θα τον πείδιζε κανένας. Υπάκουσε. Φόρεσε τα μαύρα του: κοστούμι, κα- σκόλ, πανωφόρι, γάντια, καπέλο. Πα- λιομοδίτικη η φουφούρα του στον καθέ- ρο. Πύρισε τα μάτια προς το βάθος του διαδρόμου. Μισόκλειστη η πόρτα του διαμοιχίου της για να τον νοιάζεται στον ύπνο του. Όλη μέρα μελέτη, γράψιμο, παράδοση στο Πανεπιστήμιο την τσακί- ζουν, σκέπτηκε, κομμάτια στα βάθη νε- ρά, δεν έχω χρόνο να τις αφήσω σημεί- ωμα, να τις εξηγήσω τι μου συμβαίνει. Έβγαλε ένας, πες θρηνητικό, εκβάθον «αντίο για πάντα καρδούλα μου», αυτό το «καρδούλα μου» τον τόλεγε συχνά η γαργάλα του πρεσβυτέρου. Ξεκλείδωσε αθόρυβος και από τον τέταρτον όροφο, πηδώντας τρία, τρία τα σκαλιά βρέθηκε στην είσοδο της επί της οδού Οπλαρχη- γού Πουτέστη 23, Ιωάννινα, πολυκα- τοικίας. Εξήζε εχθρική ματιά στο κτί- ριο όπως ο κατάδικος στο δεσποφυλά- κιο. Δεκαετίες τον κρατούσε αιχμάλωτο με τις ανελέητες δαγκάνες των γκαζών τοίχων.

Ψυχή στον παγωμένο δρόμο. Χα- μωέλασε που πρώτη φορά, εδώ και αμέτρητους χειμώνας, δεν υπολογίζει το αγιάζι. Σκέφτηκε να πεταχτεί μέχρι το μουσείο Φρόντζου, δυο δασκελίες πιο πάνω, να χαζέψει. Κάποτε στεγάζο- νταν εκεί το Διδασκαλείο όπου φοίτησε. Μα είναι θεοσκοπείες οι αθήσεις να θα χτυπήσει στα τόσα μπαλκόνια. Ανά- τενα για λίγη ώρα μιαν αρωματισμένη ανασαμιά που είχαν γνωρίσει άλλοτε. Ερχονταν, αναμνηστικά, από κέδρα, χαμόκλαβα, μυρσινικά και τεντώνοντας τα μά- τια, γιατί θυμήθηκε ιστορία που τον συνέβη εδώ στη Δοβρά και παρά λίγο θα έρωτικό τραγουδί, νοσταλγικό και την

οι κρυστάλλινες βιτρίνες από την ορο- φή των καταστημάτων ως το πεζοδρό- μιο φορτωμένες χριστουγεννιάτικα λα- μπίονια, γυλάντες, μπαλόνια, πλαστι- κούς αγιοβασιλίδες. Τα προσπερνά ση- κώνοντας τους ώμους· τον φαίνονται όλα ηρεμία, εμπόριο γαρ. Άλλα τα δικά του παιχνίδια, εκείνα που σκάρωνε μι- κρός και άλλο το φως του τζακιού που παιγνιόζοντας έφρεγγε σφάλμα πρό- σωπα. Στα αριστερά, όπως καταβαίνει, ήταν άλλοτε αρχοντικό τουρκόσπιτο. Εκεί κατοικούσε ο τελευταίος χότζας των Γιαννίνων. Γέροντας, ολίγο κα- μπουρής, με κατάλευκο σαβίρι, μαζού κοιμητοί και πάντα σιωπηλός. Στο ισόγειο του σπιτιού του είχε γραφεία αρχικά για πολύ καιρό το περιοδικό «Ηπειρωτική Εστία». Στάθηκε μια σι- γή· σα να ήθελε να χτυπήσει να τον ανοίξουν. Έπρεπε να πει στους φίλους του της Συντακτικής Επιτροπής τη γνώμη του, θετική, για ποίημα σε ελεύ- θερο στίχο που αυτοί το απέρριψαν. Θυμήθηκε πως όλοι τους, μα όλοι τους, είχαν χαθεί στην αβύσσου του χρόνου... ακόμα και η βαρεία πόρτα του τουρκό- σπιτου αφανή· αντ' αυτής μαϊμού· πλα- στική στη βιτρίνα να τον κοροϊδεύει. Γυρίζοντας προς την οδό Κοραή σκό- ντασε σε ξεχασμένη γλάστρα έξω από το ανθοπωλείο του χωριανού του Πα- παρχηστού. Κόβοντας γκρενά γαριφά- λιο το σκάλωσε στη μπουντοινέρα χαμο- γελώντας. Πρώτη και τελευταία φορά τώρα στα γερατιά του και ολίγον θαν- δής! Προχωρώντας στον ίδιο δρόμο αναμιασούσε η μνήμη του ημερές του βί- ον του αβίωτος. Ήταν άλλοτε εκεί, στα χρόνια της πλέον μονήρης εποχής, τα γραφεία εφημερίδας. Μετά την απε- λυθέρωση μας από τους Γερμανούς, καταδιωγμένος για τις πολιτικές ιδέες του όπως και μυριάδες άλλων τον νική- μένων στρατοπέδου, βόρρε στη φοιά μιας έχιδνας άσπιο κι ένα κομμάτι πι- κρού άρτου, λυτρώ αντ' αυτών ο κον- δυλοφόρος του. Πόσο ασήκωτο βάρος Θεέ μου, πόση θλίψη... Ξαφάρωσε αντικρίζοντας τη γεραία Ζωοφία. Εμπρός από τους κίονες των προαυτί- ων τους έγινε το βήμα του, απαντήθη- κει, χορευτικό, κάτι που είχε να τον συμβεί εδώ και πολλά, πολλά χρόνια, από τότε που δίδαξε στο δημοτικό γυμναστική. Αναδύθηκαν ωσάν από καρδιά τριανταφυλλών, ωσάν από χα- μόγελο ανοιξιάτικου ουρανού, παπα- στήσεις του εκπαιδευτικού του βίου. Φτάνοντας στο Γυαλί κινε το βήμα κατάκλειστο. Ουδείς Τζοβαντάσης πια, ουδείς βαρύνλικος τώρα. Θυμήθηκε πως έπρεπε να τηλεφωνήσει, να ειδοποιήσει τον άλλον πως φεύγει, τάζει, γίνεται αστραναίτης και να μη τον ξαναβή- τησει πια. Αχ και βρά στο τηλεφώνιο οι δυο τους, όλο παράπονο, όλο μισοψι- ρήματα οι γεροί τους. Πότε το ανα- πνευστικό τους, πότε η πίεση τους, πότε το ένα, πότε το άλλο, σκεπή δυστυχία. Τα πάντα τους πείραζαν, φουρνίζον- τον. Κάπου - κάπου γλίσκανε το αλίο- τους απαγγέλοντας στίχους ενός που τον άλλον, όπως «στο πρώτο μοσχοβόλμα ενός οδού μακρινού μου δακρύων τα μάτια». Λειτουργούσε μέσα τους ανα- γεννική ο ποιητικός λόγος. Ανάτε- να για λίγη ώρα μιαν αρωματισμένη ανασαμιά που είχαν γνωρίσει άλλοτε. Ερχονταν, αναμνηστικά, από κέδρα, χαμόκλαβα, μυρσινικά και τεντώνοντας τα μά- τια, γιατί θυμήθηκε ιστορία που τον συνέβη εδώ στη Δοβρά και παρά λίγο θα του έφερνε τα πάνω κάτω. Ξαναπέταξε

πανσέληνο όπως ανέβαινε από σκοτει- νά δάση να βιγλίζει οβίδες του Βίκου εκεί που λούζονταν οι νεράιδες. Υπο- πτευόταν πως την απάτα μαζί τους ο Ενδυμίωνας ο ερωμένος της. Η μαλα- ματένια μάσκα που φορούσε από αδιά, τους υπνότηζε κι έμεναν βουβή μαζί με το γυλί, την αηδόνα, τη φλογέρα· ακό- μα και τα νυχτερινά έντομα που ζουζουνίζουν σιωπούναν για ώρα.

Κουτώντας την απέναντι οικία του κοντοχωριανού του Κατσάδμα με τα ροσκοτά σχέδια, πήγε ο νους του πάλι στα παλιά. Όταν ήταν σπουδαστής, δι- φωνώντας να μάθει νέα της Βίτσας, κατέ- βαινε εδώ στα γύρω χάνια. Ρωτούσε για όλα και για όλους, για τον Καρούτα, τον Παπαρούση, τον Αλτζέ, το Στρι- γκόννη, τον Πανοίλα, τον Καρέτση, τον Πετούλη και βάλε... για τον παχύσακο κύρ Νάσιο, μωρό τον Μπασιτάκη, που όταν χόρευε το δεκαπενταγύρο στο πανηγύρι το «Δεν μπορώ μανούλα μ' δεν μπορώ», έμεναν οι ξενοχωριτές με στόμα ανοιχτό, τόσο τους μάγευε ο ρυθμός· θαύμαζαν και ζήλευαν. Για τον Αρίστιπλο και ας τον τρυπούσε τακτι- κά με ενέσεις τα λιγνά μεριά του. Να, ρωτούσε για όλους και ας τον πύκναναν με διαβολές, την εποχή του ολέθρου, με- ρικοί...

Λίγους να το καταλάβει σκαρφάλω- σε σιγά όπως η γάτα παραμονεύοντας πουλί στο πιο παράξενο δέντρο του τό- που. Από μακριά νομίζεις πως είναι ένα, όταν πλησιάσεις διαπιστώνεις πως είναι δυο μαζί, μα όχι σιαμαία. Το ένα, η αγκία, βγαίνει από την κορφή κορυμ- ακακίας. Για μια στιγμή, μόνο για μια στιγμή και μετά το ξέχασε, παρομοίωσε το φτυκό συμπλεγμένο με το ένθετο μυθι- στορήμα του στο δεκάτομο έργο του «Τα Γιάννινα του μεσοπολέμου». Όσο σκαρφάλωνε, ένιωθε να αλαφραίνει ψυχικά, να χάνεται εκείνο το σάβισμο στην καρδιά που τρομοκρατεί. Και σω- ματικά αλαφρόνι· έβλεπε να πέφτουν στη λάσπη του ρεύθρου ρούχα, καπέλα, παπουτσάκια και το γυμνό κομμάτι του να σηκώνεται, να σαρώνει, όπως έλεγε το σχήμα πουλιού. Να, έγινε ένα πουλί, ένας γερο-κότσυφας. Πόσο τον ελαφί- στησε η μεταμόρφωση λέγεται. Ήξερε πια πως ήταν εντελώς ελεύθερος· μπο- ρούσε να πετάξει ως τα μεσοβόρια, από ανατολή σε δύση και από νότο στο βορό- ρα. Ούτε και του πήγαινε ο νους πως μπορεί να τον πετύχουν ευκολότερα τώρα τα σκάγια του μεγάλου κινήτου. Γρόχισε τη μπιτούλα του στη φλούδα κλώνου και δοκίμασε τις νέες ικανότη- τες, πηδώντας και φουρτουρίζοντας από δέντρο σε δέντρο. Έβαθε πως πέ- τουν τα πουλιά. Στην αρχή ζαλιώθηκε κάπως. Πέταξε, λοιπόν, προς το βορό- ρα ο γερο-κότσυφας αδειάζοντας στις τε- λευταίες πολυκατοικίες της πόλης όσες κουτσουλές είχε και δεν είχε. Ξεπέρασε το Λυκόσπιτο. Πετώντας πάνω από το Ραγγοβάνι έφτασε στη Δοβρά. Πήρε ανάσα στην αεροκρασία που είναι κοι- νά στην εκκλησία της Παναγίας. «Με- γάλ' η χάρη της», κάτι τέτοιο τακούρισε φουσκώνοντας όπως οι οπουριές τα φτερά γιατί αισθάνθηκε να μοιδαίει από την παγωνιά. Εκρηκσε και το κεφα- λάκι του στα πύλα του στήθους. Όταν ξεστάθηκε κάπως, χαμογέλασε, όπως μόνο τα πουλιά χαμογελούν, ανοίγο- ντας το θώρακα και τεντώνοντας τα μά- τια, γιατί θυμήθηκε ιστορία που τον συνέβη εδώ στη Δοβρά και παρά λίγο θα του έφερνε τα πάνω κάτω. Ξαναπέταξε

στο σκοτεινό ουρανό. Πέρασε τη χούνη του Αϊ-Θανάση δεξιά του το Κορνίσι, αριστερά το βαρκά και πιο κει, πάνω από τη λυκόρυπα, είδε να θαμποφέ- γουν απέναντι, στα σοκάκια της Βίτσας, φώτα. Φτερούγιζε γύρω από το χωριό· εδώ να σταθεί, εκεί να καθίσει! Όλα γνώριμα και αγαπημένα. Πέταξε στον κάτω μαχαλά. Να το σπίτι του με τα κε- ραμικά· κατάκλειστο από χρόνια. Είπε να γαντζωθεί στη φιλέρα της πλατείας. Στον ισόγειο της τα καλοκαίρια, εκείνα τα καλοκαίρια τα πλασμένα με ζάχαρη και μέλι που οι μέρες τους έφηναν ωσάν πολύχρωμες πεταλούδες, έπαιε πεντί- λιο με το δάσκαλο το Σωτήρη. Ξαναπή- ρε ύπνο. Ήθελε όλα να τα δει, να φιλή- σει τις εξοχές, να ευφρανθεί κρυ- φακούντας τις κοιφέντες στα γυμνο- κάλυβα. Κάποτε κουρασμένο, εξουθε- νομένο πες από τη συγκίνηση, κόλλησε ζιπτόντας απάγριο σε σχισμάδα του τρούλου του Αϊ-Νικόλα της μικρής βιζαντινής εκκλησίας στον πάνω μαχα- λά. Έπαυσε να θαμποφέγγει. Απου- γράστηκε. Από τη σχισμή έβγαλε ήχος ψαλμών και σα να τρεμοπαίαν στο εσωτερικό φλογιόσες καντηλιών. Στρι- μώστηκε από δω, στριμώχτηκε από κει, τέλος κατάφερε να πετάξει εντός του ναύσκου. Σιάστηκε από τα γεωγρα- φημένα ζώα της Αποκαλύψης, ωσάν να τα έβλεπε πρώτη φορά πάνω από το μέ- σα μέρος της εισόδου με τα τερατώδη σασόνια, τις φοβιδωτές ουρές και τα φτερά. Νομισε όπως τα έγλειφε τρεμο- παίζοντας το φως καντηλές ότι τα τέ- ρατα ζωνάνευαν. Ύστερα, είδε και θαύρανε, τον παππού του τον Ιωάννη να στέκει παραγεγραμμένος στην οραία πύλη. Δεξιός καλής ο Κυράσης, αρι- στερός ο Ζαφείρης να υποτονθιρίζει φάτσα τους ψαλμούς. Επιθυμήσε σφό- δρα να ξαναβεί το ανθρώπινο σχήμα, να ξαναγίνει το εργοστάσιο του κρατού- σι του θημιό του παππού του, να ξανα- ντιθεί πλατάσσει. Να κρατάει το σταυρό και πάλι του ο Βαταβάλης με τον Τσαοτήνη, τα εξαπτεμένα και ας τον κλοτσάνε πάλι κρυφά. Ο ιερέας ψυχανώθηκε την παρουσία του και την έντονη επιθυμία. Σπρώξε το χέρι κλώνώντας τον και ως διά μαγίας το κοτσύρι έγινε ασπρόμαυρη φωτογρα- φία. Φαίνεται ως εκεί έφτανε η μετα- φυσική δύναμη του ιερέα. Η γνωστή φωτογραφία του Ιωάννη Ν. Νικολαΐδη μεταγυαλιά, το ψαλιδισμένο μουστάκι, το παρωμένο και σα φοβισμένο ύφος. Πώς έγιναν αμέσως και άλλες δυο όμοι- ες φωτογραφίες κλονιζόμενες; Πώς έγινε και τις σκάρωναν κάποια χέρια, πλήθος χέρια και εν πομπή, όπως πο- ρεύονταν σε λιτανεία, τις μετέφεραν; Την πρώτη την κράσαν στην αθήνα του Βασιλειάτικου Συλλόγου του χω- ριού κοντά στις φωτογραφίες των: Σάκκου, Χαιτώνη, Ζηκιά, Παναγία και των άλλων Γιαννίνων συγγραφέων. Τη δεύτερη στην αθήνα διαλέξαν της Β.Η.Μ. και την τρίτη στο γραφείο του περιοδικού «Το Ζαγόρι μας». Πώς έ- γιναν όλα αυτά ηρωτά. Στα όνειρα και τα πλέον τρελά επιτρέπονται.

Εδώ τελείωσε το όνειρό του μα δεν καταλάβαινε πια πως τον σκονιούσαν δυνατό να ξυπνήσει. Έσκυψε στην κλί- νη του η «καρδούλα» με αναφανήλα και του έκλεισε τα βλέφαρα, τα χάνει, του σταύρωσε τα χέρια, τα φίλησε...

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΓΙΑΝΝΗ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Ανθολόγηση κειμένων από το έργο του Γιάννη Νικολαΐδη

ΖΑΓΟΡΙ «Ο τερπνός κήπος της καλλιγόνου Ηπείρου» (Δοκίμιο ανθρωπογεωγραφίας)

Η μεγάλη αγάπη για τη γενέθλια γη του αείμνηστου Γιάννη Νικολαΐδη και η δύναμη της λογοτεχνικής του πένας, μας έδωσαν ίσως το πιο ωραίο και γλαφυρό κείμενο, που γράφτηκε ποτέ για το Ζαγόρι.

Ζωντανεύοντας σήμερα τη μνήμη του με την έκδοση του ειδικού αφιερώματος στο περιοδικό μας, επιλέξαμε να δημοσιεύσουμε μερικά χαρακτηριστικά αποσπάσματα από το περίφημο αυτό έργο του, που αναφέρονται κυρίως στην πνευματική άνηση του Ζαγοριού, για την οποία και ανέλωσε ολόκληρη τη ζωή του ο εκλιπών.

Σ. Θ.

Ας δώσουμε, την προσοχή που χρειάζεται, σ' ένα τομέα που αποτελεί το κυριότερο άθλημα, στο οποίο δοκιμάστηκε και θημάτευσε η ποιητική στάση της ομάδας, στα γράμματα. Έλεγαν οι πρόγονοι και το επιβεβαιώνουν και οι νεότεροι, πως η τάση των Ζαγοριτών για τα γράμματα και τις επιστήμες ήταν «παράδειγμα». Ο χαρακτήρισμός ούτε τυχαίος είναι, ούτε αναπόδευτος. Η πνευματική και πολιτιστική δημιουργία, σ' οποιοδήποτε χώρο, αποτελεί συνάρτηση δυο βασικών παραγόντων: της κληρονομικής προδιάθεσης και του περιβάλλοντος. Χωρίς την πρώτη δεν μπορεί να γίνει λόγος για πρωτότυπη έκφραση. Όσα θα «παράγονται» θα μοιάζουν μ' αντίγραφα μιας επαναλαμβανόμενης πραγματικότητας, καλοσχεδιασμένης ίσως, χωρίς όμως την αυθεντικότητα της δημιουργίας, χωρίς τις εκτινάξεις των αετών που κινούν τον ήλιο και κάποτε πέφτουν θανάσιμα πληγωμένοι στη γη. Αν πάλι λείπει το κατάλληλο περιβάλλον, η φλόγα σβήνει γρήγορα, ο αγέρας δεν έχει οξυγόνο, ο τόπος είναι αφιλόξενος, απέραντη έρημος, μια στάλα νερό δε βρίσκεται να δροσίσει τα φρυγμένα χείλη του δημιουργού, το τέλος είναι αναπόφευκτο.

Φλόγα, λοιπόν, κι ατμόσφαιρα για να θεριφεί και να φωτίσει όχι μονάχα τον περίγυρο αλλά «τον σύμπαντα κόσμο», όπως έκαναν οι Ζαγορίσιοι της επιστήμης και του πνεύματος...

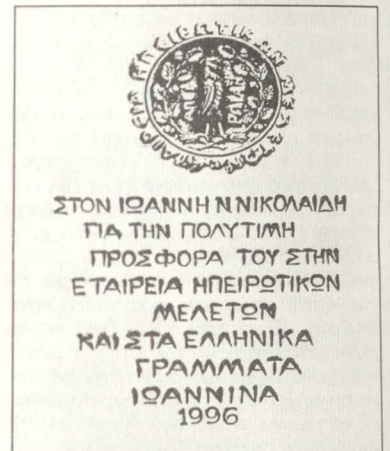
Τι να γράφεις, λοιπόν, για να πείσεις πως αυτή η υπόθεση είναι κάτι που δεν έχει όμοιο της; Ο Λαμπρίδης, στους τρεις τόμους της Ζαγορίσιας ιστορίας του, αραδιάζει σελίδες ολόκληρες, με μικρά και μεγάλα στοιχεία, κι αυτά ως την εποχή του, γιατί από τότε ως τις μέρες μας

έχουν γραφεί άλλες τόσες, κι έλα να βρεις άσχημα τα είδη των επιστημόνων, των δασκάλων, μικρόν και μεγάλων, των γιατρών, των «ατμοφιλοσόφων» — των δικηγόρων, των δικαστών, των πολιτικών με τη φινέτσα της παράδοσης που είχε δημιουργηθεί στο Ζαγόρι, σχολή ολόκληρη, σαν αυτή που έστησε η Ιγγλέτερα και κατάχτησε όλο τον κόσμο, των ανώτατων υπαλλήλων, των «υπουργών» του δυνάστη, ο Αλή πασάς σ' αυτούς κυρίως στηρίχτη η δύναμή του, των άλλων υπουργών του ελεύθερου ελληνικού κράτους, των συγγραφέων, των πρωτοπόρων σ' όλους τους

κής Σχολής Σμύρνης, των μεγάλων εκπαιδευτηρίων της ελεύθερης και δούλης Ελλάδας, αλλά και για τους φωτισμένους καθηγητές και γυμνασιάρχες...

Μένει εκστατικός ο Ι. Λαμπρίδης διαπιστώνοντας, καθώς ανιστορεί το παρελθόν του Ζαγοριού, πως μέσα σε λίγες δεκάδες χρόνια (από το 1850 ως το 1886) είχαν γίνει διδάκτορες περισσότεροι από εκατό επιστήμονες, πολλοί άλλοι είχαν πάρει πανεπιστημιακά πτυχία κι αμέτρητοι ήταν οι ασφόροι των γυμνασίων. Αν όλα αυτά έγιναν

νόφυτα κλαριά του τόπου να κοινωνούν με το πνεύμα της σοφίας, διάχυτο είναι στην ατμόσφαιρα, στα έμψυχα και τ' άψυχα, στο χώμα και στην πέτρα, στην καρδιά και το νου, έξω και μέσα τους.

Η πνευματική δημιουργία και η Παιδεία ήταν για το Ζαγόρι η λαμπρή στολή που τη φορούσε κάθε μέρα άλλες περιοχές τη φυλάγαν με προσοχή στα σεντούκια μη φθαρεί από το χρόνο και τις αντιξοότητες, την έβγαζαν απ' εκεί μόνο τις επίσημες μέρες. Το Ζαγόρι φάνταζε στα γιορτινά ντυμένο όλο το χρόνο, δεν γινόταν αλλιώς, είχαν ταυτιστεί με την ύπαρξή του, έγιναν ένα με το σώμα του. Πριν από την απελευθέρωση δεν υπήρχε θέμα Παιδείας που ναταν για το Ζαγόρι άσχετο. Από τη «γεραρά» Ζωσιμαία, όπου οι Ζαγορίοι μαθητές έπιαναν πάντα τις πρώτες θέσεις... ως τα ονομαστά φυτώρια άλλων μεγάλων κέντρων του Ελληνισμού, τον πυρήνα της εκπαιδευτικής ζωής αποτελούσαν οι Ζαγορίσιοι, μαθητές και δάσκαλοι, καθέννας με το ρόλο του, με τη μάθηση οι πρώτοι, με τη διδασχά οι άλλοι, και γίνονταν με τη σειρά τους κι οι μαθητές δάσκαλοι και φωτίζαν άλλες γενιές, ίδια σαν τους αθλητές στο στίβο, έδιναν τη σκυτάλη ο ένας στον άλλο κι έφτασε έτσι το μήνυμα ως τους καιρούς μας. Σε μερικά μάλιστα χωριά η εκπαιδευτική παράδοση επενεργούσε σαν καταλύτης στην εκλογή του επαγγελματία, αυτό που λέγεται σήμερα λειτουργούσε αυτόματα σαν κοινή βούληση και απέκλειε άλλες προτιμήσεις. «Δασκαλοχώρια» ονόμαζαν τα χωριά και πρώτα απ' όλα έρχονταν το Τσερβάκι και το Καπέσοβο, πίσω τους άλλα, μ' εκατοντάδες καθηγητές και δασκάλους, στρατιά ολόκληρη, που έγραφε το δικό της κεφάλαιο στην ιστορία του Ζαγοριού...

μέσα σε 35 χρόνια, με πόσους τάχα επιστήμονες πλούτισε το Γένος το Ζαγόρι στους αιώνες της δουλείας, ακόμα κι ως τις μέρες μας, γιατί η παράδοση δεν έσβησε, την συνεχίζουν ακόμα κι οι ξένοι που εγκαταστάθηκαν εκεί, ήταν είπαμε χρέος τους, τίμησαν τον τόπο και τιμήθηκαν απ' αυτόν.

Γεννοβολούσε η Ζαγορίσια γης ασταμάτητα, αιώνες ολόκληρους, άνοιξε λες η μήτρα της και δε λείει να κλείσει, άσπορη σύλληψη έχει συντελεστεί σε κάποια άγνωστη στιγμή της ιστορίας κι από τότε λειτουργεί με τη νομοτέλεια φυσικού φαινομένου κι ούτε θα πάψει, ακόμα κι αν απογινωθθεί απελπιστικά ο τόπος: η πνοή της δημιουργίας θα φτερουγίζει πάνω από τις κορφές των βουνών και των λόφων, των ρυακιών και των μικρών κάμπων, «φωνή Κυρίου», που επιτάσσει στα

Κοινωνικά

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ
Γάμοι

— Ο Μενέλαος Χρόνης και η Μπέττυ Λαμπροπούλου, παντρεύτηκαν στις 28/12/97 στον Ι. Ν. Κοιμήσεως Θεοτόκου Χαϊδαρίου. Ευχόμαστε στους νεόνυμφους κάθε ευτυχία και πολλούς απογόνους. Οι ευχές και τα συγχαρητήριά μας απευθύνονται και στους ευτυχείς γονείς Αριστόβουλο και Σοφία Χρόνη και Χρήστο και Σοφία Λαμπροπούλου.

«Το Ζαγόρι μας»

Συγχαρητήρια

— Εκφράζω τα θερμά μου συγχαρητήρια στον ανειμμό μου Νικολάκη Κων. Καψάλη, έγγονο του αδερφού μου Νικολάου Καψάλη, που έλαβε μέρος στο διαγωνισμό, που έγινε στο Ζάππειο Μέγαρο για νέους απ' όλη την Ελλάδα κάτω των 16 ετών, με θέμα την δημοτική μουσική παράδοση στο κλαρίνο και γίγχε πρώτος κερδίζοντας το πρώτο βραβείο, παίζοντας τα κομμάτια «Μπεράτι, Θειακό, Μουσμουλα, χώρες κλπ.». Του εύχομαι κι άλλες τέτοιες επιτυχίες, ν' ανέβει πιο ψηλά και να τιμήσει επάξια το όνομα «Καψάλης».

Ο θείος του Γρηγόριος Καψάλης

ΚΑΠΕΣΟΒΟ
Θάνατοι

— Πέθανε στις 21 του Νοέμβρη στην Αθήνα ο Ξενοφών Χριστοδούλου γαμπρός στο Καπέσοβο της οικογένειας Βάνα. Το Δ.Σ. της Αδελφότητας Καπεσοβιτών Αττικής, του οποίου μέλη είναι η σύζυγός του Βιργινία και η κόρη του Κατερίνα, συλλυπείται θερμά τους οικείους του.

Το Δ.Σ.

Ευχαριστήριο

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόβου Αλέξης Νούτσος, ευχαρι-

στεί θερμά τον κ. Κώστα Χατζηγιάνη για την προσφορά ποσού 50.000 δρχ., για την αντιμετώπιση των αναγκών στην παρουσία, στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών, του κομμεδουλίου «Οι Καπεσοβίτες απ' τον Αριστοφάνη στην Γκόλφο και τούμπαν», απ' το θεατρικό τμήμα του Συλλόγου. Επίσης ευχαριστούμε θερμά τον κ. Αιμίλιο Κανάκη για την προσφορά ποσού 20.000 δρχ., για την εκπλήρωση των σκοπών του Συλλόγου.

Το Δ.Σ.

Κ. ΣΟΥΛΕΝΑ
Θάνατοι

— Πέθανε ξαφνικά παραμονή Πρωτοχρονιάς και κηδεύτηκε ανήμερα στα Γιάννινα ο σ. εκπαιδευτικός Παναγιώτης Κ. Τσιαντής, σε ηλικία 86 ετών.

Στη σύζυγο, τα παιδιά του και τους λοιπούς συγγενείς, θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ
Θάνατοι

— Πέθανε στις 30-12-97 και κηδεύτηκε την επομένη στο Μεσοβούνι η Μαριάνθη Σπύρου Χαβά-Πέτοκου. Στον σύζυγό της Σπύρο Χαβά και στους λοιπούς συγγενείς εκφράζουμε τα θερμά μας συλλυπητήρια.

Το «Ζαγόρι μας»

ΠΑΠΗΓΚΟ
Θάνατοι

— Στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων, πέθανε ένα αγγελούδι δύο μόλις χρόνων: Το αγοράκι του Γεωργίου Παπαευαγγέλου.

— Στους απαρηγόρητους γονείς και παππούδες εκφράζουμε και τη δική μας οδύνη και τα θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΠΕΤΡΑ

Συγχαρητήρια

— Την δεσποινίδα, ανειμμένη μου Μαρία Γ. Βράχα, από την Πέτρα, νομικόν, θυγατέρα του τώως Εισαγγελέα και τώως Δικηγόρου κ. Γεωργίου Βράχα, που άνοιξε δικηγορική γραφείον, Αχαδημίας 77 & Εμμ. Μπενάκη, Αθήνα 10678, συγχαίρουμε θερμά και της ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία και προκοπή.

Με αγάπη
Ο θείος της

ΑΓΓΕΛΟΣ Κ. ΔΑΠΑΓΓΕΛΗΣ
Διδάσκαλος

Ευχαριστήρια

— Θεωρούμε υποχρέωσή μας να εκφράσουμε και δημοσίως τις θερμές ευχαριστίες μας προς όλους τους αγαπητούς συγγενικούς μας, τους πολλούς φίλους και γνωστούς μας από τα Περίχωρα: Ιτέα - Τρίστενον - Γρεβενίτι - Μηλιωτάδες - Δεμάτι κ.λ.π. από Ιωάννινα και Αθήνας, που είχαν την καλώςήνη να παραστούν στην πάνδημη κηδεία του αδερφού μου Χρήστου Κ. Δαλαγγέλη, που την νύκτα 7/9/97 ληστεύθηκε και βασανιστικά δολοφονήθηκε από Αλβανούς μέσα στο σπίτι του. Έτσι μας ετίμησαν και μας συμπαράστανθηκαν ηθικώς στο βαρύτατο πένθος μας.

Επίσης θερμές ευχαριστίες οφείλουμε και σε όλους εκείνους, που με συλλυπητήρια τηλεφωνήματα, τηλεγραφήματα, επιστολές και δημοσιεύματα σχετικά έσπευσαν να μας συλλυπηθούν ειλικρινά και να μας συμπαρασταθούν ειλικρινά με λόγια χριστιανικής παρηγορίας. Ευγνωμονούμε όλους τους ευχόμεστες και ημεείς να έχουν ζωήν, υγείαν, χαράν και εν Χριστώ κάθε οικογενειακήν ευτυχίαν.

Ο Συν/χος Δάσκαλος
Άγγελος Κ. Δαλαγγέλης

ΣΚΑΜΝΕΛΙ
Θάνατοι

— Πέθανε και κηδεύτηκε στο Σκαμνέλι Περσεφόνη Κουτσομούτη. Θερμά συλλυπητήρια στον ιερό και τον χωριό μας Παπαγιώργη που έχασε την αγαπημένη του μάνα και σ' όλους τους οικείους της.

Το Δ. Συμβούλιο
του Συνδέσμου Σκαμνελιτών
Αττικής

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ
Θάνατοι

— Πέθανε πλήρης ημερών και κηδεύτηκε στο χωριό της η Ανδρο-νίκη Φανίκα.

Στην έγγονή της Ιωάννα, της διεκπεραίωσης του περιοδικού και σ' όλους τους δικούς της, θερμά συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Παραρτήματος της Πανελληνίας Οργάνωσης Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης (ΠΟΑΕΑ) Νομού Ιωαννίνων, ευχαριστεί θερμά τον Θεμιστοκλή και την Αριστούλα Καραντζή, για την οικονομική ενίσχυση δέκα χιλιάδων δραχμών στη μνήμη του αδερφού τους Τάσου Καραντζή Αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης.

Επίσης ευχαριστεί θερμά και για την οικονομική ενίσχυση είκοσι χιλιάδων δραχμών στη μνήμη του λογοτέχνη και συγγραφέα Γιάννη Νικολαΐδη, Αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης. Ο Πρόεδρος Ο Γ. Γραμματέας Φιλ. Νικολαΐδης Κων. Γιώτης

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ - ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΑΡΙΣΤΗ

— Η Σωτηρία Εξάρχου πρόσφερε για το εξωκλήσι της Αγίας Παρασκευής 20.000 δρχ.

Η Εκκλησία. Επιτροπή ευχαριστεί

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

— Στον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων πρόσφεραν:

1. Αρσινόη Παπαγεωργίου στη μνήμη του συζύγου της Στεφάνου 10.000 δρχ.

2. Γεώργιος Μπλάτσιος στη μνήμη της συζύγου του Λένας 100.000 δρχ.

ΒΙΤΣΑ

— Στη μνήμη του αγαπημένου μας νονού και θείου Γιάννη Νικολαΐδη, η οικογένεια Γιώργου Βαταβάλη προσέφερε στην Αντικαρκινική Εταιρεία 200.000 δρχ. στα Παιδιά με Ειδικές Ανάγκες 100.000 δρχ. και στους Κούρδους του Καταυλισμού Πεντέλης 100.000 δρχ.

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Για τις ανάγκες του Ι.Ν. της Αγίας Παρασκευής: 1) Ιωάννης Καψάλης στη μνήμη των γονέων του Αλεξάνδρου και Αглаΐας Καψάλη 30.000. 2) Ενάγγελος Γιαννακός στη μνήμη Μιχαήλ Ντιναλέξη 10.000 3) Αλκιβιάδης Ντιναλέξης στη μνήμη του πατέρα του

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΓΙΑ ΤΟΝ
«ΤΥΜΒΟ
ΓΚΡΑΜΠΑΛΑΣ

1. Αглаΐα Λευτεριώτου	20.000
2. Βασίλ. Αρχιμανδρίτης	10.000
3. Αθανάσιος Λιόντος	6.000
4. Βλάσης Οικονόμου	5.000
5. Λευτέρης Δούκας	5.000

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΣΤΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΜΑΣ

— Ελευθερία Νικολαΐδη, στη μνήμη του αείμνηστου πατέρα της Γιάννη Νικολαΐδη 100.000 δρχ.

— Ναυσικά Σκούρη και Ελένη Σκούρη-Παπαδάκη, στη μνήμη του Οδυσσέα Σκούρη, καθώς και στη μνήμη των Ζαγορίσιων τής περιφημής φωτογραφίας του 1959, που φιλοξενήθηκαν στο σπίτι τους και δεν υπάρχουν πια στη ζωή 20.000 δρχ. (Η φωτογραφία δημοσιεύτηκε και σχολιάστηκε από την Ελένη Σκούρη σ' ένα από τα τελευταία φύλλα του περιοδικού μας).

3. Φίλιππος Βαταβάλης, στη μνήμη Γιάννη Νικολαΐδη 5.000 δρχ.

4. Η οικογένεια Ιάσωνα Ξάνθου, στη μνήμη των γονέων τους Τιμολέοντα και Αглаΐας Ξάνθου και του Χριστόφορου Οικονομίδη 5.000 δρχ..

(Συγγνώμη για το λάθος στο προηγούμενο φύλλο. Ο δαίμων του τυπογράφου, την έκανε και πάλι τη ζημιά του).

Μιχαήλ Ντιναλέξη 10.000 4) Ερασμία Καραϊσκού 5.000 και 5) Παναγιώτης Λιόντος στη μνήμη της μητέρας του Θεοδούλας Λιόντου 15.000.

Σημείωση: Στο φύλλο του μηνός εκ παραδρομής δεν σημειώθηκε ότι η προσφορά του Αποστόλου Κρεμμύδα εκ δρχ. κατετέθη στη μνήμη των Τερψιχόρης Κρεμμύδα και Καλινώς Χριστοφορίδου.

Η Εκκλησία. Επιτροπή ευχαριστεί

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

— Ο συμπατριώτης μας Ελευθέριος Αν. Πανταζής, που διαμένει στη Θεσσαλονίκη, στη μνήμη των γονέων του Αναστασίου και Μερόπης κατέθεσε στον Ιερό Ναό Αγίου Αθανασίου Μονοδενδρίου το χρηματικό ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) δραχμών για την αποπεράτωση της ιδιόκτητης κατοικίας του ως άνω Ιερού Ναού.

Η Εκκλησιαστική Επιτροπή εκφράζει προς το δωρητή τις άπειρες ευχαριστίες της.

ΣΚΑΜΝΕΛΙ

— Η Εκκλησία. Επιτροπή του Ιερού Ναού Αγίων Αποστόλων Σκαμνελίου ευχαριστεί θερμά τις αδελφές Γιαννακού Ιππολύτη και Όλγα για την προσφορά 100.000 χιλιάδων δρχ. για τις ανάγκες των εκκλησιών εις μνήμην γονέων και αδελφών Αγγελικής και Γεωργίου.

— Το Δήμαρχο Κηφισιάς κ. Κων. Τασιούλα που πρόσφατα ήρθε αρωγός και συμπαράστατης στα προβλήματα των εκκλησιών της Κοινότητάς μας.

— Αντί στεφάνου στην ταφή της αγαπημένης Περσεφόνης Κουτσομύτη ο Αγάτιος Τόλης προσέφερε 20.000 χιλιάδες δρχ. στον Ιερό Ναό Αγίων Αποστόλων.

— Η οικογένεια Θεοφίλου Κοντονάσιου, αντί στεφάνου στην ταφή της Περσεφόνης Κουτσομύτη προσέφερε 10.000 δρχ.

Ο Ταμίας
Απόστολος Σουκοβέλος

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΙΣΦΟΡΑ

20.000
Λαμπρίδης Νεόφυτος (2)
15.000
Μανδάλας Μιλτιάδης
10.000

Γκαράτζιου Μαίρη (2)
Κανισπάθης Φώτιος
Ποάλα Ελένη
Πριμηνύρης Χριστόδουλος
Στουπής Δημήτριος (2)
5.000

Βλαστός Κων/νος
Γερολύμου Ερρικέτα
Γκρουβή Ανδρονίκη
Δούκας Ελευθέριος
Εναγγέλου Γρηγόρης
Ευθυμίου Ιωάννης
Ζούγκου-Θεοδωρή Αμαλία
Κεκριδίου Κλεονίκη
Λεοντίδης Βασίλειος
Μαρκουλίδης Κων/νος
Ντιναλέξη Αθηνά
Οικονόμου Βλάσης
Παλιοπανίδου Χαρίκλεια
Τζίκας Αναστάσιος
Χατζής Κων/νος
Χαρισιάδης Νατολέων
Χριστοδούλου Κων/νος
4.000

Βερτοδούλου Πηνελόπη
Τσολάκη Αθηνά
Φίλης Ιωάννης

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

12.000

- Παπουτσής Γεώργιος (4)
Ντιναλέξης Κων/νος (4)
Σκαρβέλη-Τσομπανίδου Μαρίνα (4)
Τσολάκη Αθηνά (4)

10.000

- Καραγιάννης Κων/νος (3)
Πίκος Άγγελος (3)

9.000

- Βαλαδής Πέτρος (3)

8.500

- Γιαννάκης Ιωάννης (3)
Δούβλης Γεώργιος (3)
Κήτας Άγγελος (3)
Λώλης Ιωάννης (3)
Μπότσιου-Σαχρόνη Χρυσούλα (3)
Τάγκας Δημήτριος (3)
Φαΐτας Αθανάσιος (3)
Φερεντίνος Κοσμάς (3)
Χόρεβας Δημήτριος (3)

6.000

- Αργύρη Κική (2)
Γελέκη Βικτωρία (2)
Καμτσίκας Πελοπίδας (2)
Καραγιαννίδη Πόπη (2)
Μητσόπουλος Θωμάς (2)
Μουδούπουλος Νεοκλής (2)
Νανόγλου Ανδρέας (2)
Νώλτσης Γεώργιος (2)
Πάσχος Νικόλαος (2)

5.000

- Νούλης Χρυσόστομος (2)

3.000

- Ανδρόνης Ιπποκράτης
Βακάμης Πέτρος
Βανδρέας Απόστολος
Βασδέκη Κλειώ
Γιαννώρος Νικόλαος
Γκόγκος Δημοσθένης
Δαλαγγέλης Άγγελος
Καλογιώρου Γεώργιος
Καραβίδας Αθανάσιος
Καρθούνης Χρήστος
Καψάλης Σωτήριος
Καψάλης Φωκίων
Κεφάλας Βασίλειος
Κιουρτσιδάκη Μαίρη
Κομπάρος Δημήτριος
Κώτσης Ιωάννης
Λαμπροπούλου Στέλλα
Λιόντος Αθανάσιος
Λιόντος Παναγιώτης
Λιόντου-Τσελεπιδίου Κλεονίκη
Λύτρα Μαρία
Μαντέλου-Βουλτζάτη Αглаΐα
Μπαρτζάτου Ιωάννης
Μπασιμπελή Ξανθή
Νούλης Χρυσόστομος
Οικονόμου Σωκράτης
Παγιάτη-Ανδρόνη Βιλεμίνη
Παναγιώτου-Τσέφα Φωτεινή
Παπακώστα Κλεονίκη
Παπαϊωάννου Σταύρος
Πασχάλη Ευθαλία
Πλάτσης Ζήσης
Πλάτσης Δημήτριος
Πολυμέρης Γεώργιος
Ράδη Φερενίκη
Σακελλαρίου Χαρίκλεια
Σκαμνέλος Βασίλειος
Σκαμνέλος Γεώργιος
Σταμούλης Ηλίας
Στεφάνου Αχιλλέας
Στεφανοπούλου Ξένια
Τζίκας Νικόλαος
Τσεκούρας Λαμπροπούλου Πόλυ
Τσεκούρας Γεώργιος
Τσολακίδου-Ανδρόνη Ισαβέλλα
Τσόντζος Ηλίας
Τσουνίδης Ιωάννης
Τσουτση Ευφροσύνη
Χρόνη Αριστεά
Χρόνη-Παυλά Μαρίνα

ΣΗΜ.: Οι μέσα σε παρένθεση αριθμοί, δηλώνουν τα έτη πληρωμής.

Ιδρυτής:

ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ

ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ

ΒΑΡΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ

ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

1. ΒΑΡΩΚΑΣ ΒΥΡΩΝ

2. ΓΕΠΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

3. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ

4. ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΥ

5. ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

6. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

7. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΔΗΣ ΘΑΝΑΣΗΣ

8. ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

9. ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

10. ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος για το Νόμο:

ΑΠΟΣΤ. Κ. ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ

Πρόεδρος Ι.Λ.Ε.Ζ.

Ν. Ζέρβα 2 - Ιωάννινα, Τηλ. 30170

Υπεύθυνος Ύλης:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΖΙΟΒΑΣ

Αργυρινών 16 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Τηλ. 27.105

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ:

Συνδρομές, εισφορές,

εμβάσματα:

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»

Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44

και Μυροπωλείο

ΚΑΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ

Λόρδου Βύρωνος 21

Ιωάννινα 45444.

Κατώτερη ετήσια

συνδρομή δρχ. 3.000

ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΣΗ

ΙΩΑΝΝΑ ΦΑΝΙΚΑ - ΠΑΝΤΑΖΗ

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗ

- Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ Ο.Ε.

28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμπέση)

Τηλ. 20.544 - 27.845

Ιωάννινα 454 44